

Załącznik
do uchwały Nr VII/48/2019
Rady Miejskiej w Moryniu
z dnia 19 czerwca 2019 r.

LOKALNY PROGRAM

rewitalizacji

gminy Moryń na lata 2017–2023

**Fundacja Nauka
dla Środowiska**

ul. Raclawicka 15-17
75-620 Koszalin
www.ndsfund.org
tel. 94 347 82 05

**Aktywa Plus
Emilia Kowalska**

Bolesława Śmiałego 39/2
70-351 Szczecin
www.aktywaplus.pl
tel. 91 444 31 63

**Koszalińska Agencja
Rozwoju Regionalnego S.A.**

ul. Przemysłowa 8
75-216 Koszalin
www.karsa.pl
tel. 94 341 63 30

**4C Centrum
Ekonomii Społecznej sp. z o.o.**

ul. Koński Kierat 14/15
70-563 Szczecin
www.4c.szczecin.pl
tel. 91 881 26 94

Spis treści

Spis treści.....	0
Wstęp.....	4
1.Ogólna społeczno-gospodarcza charakterystyka gminy Moryń na tle regionu	5
2.Powiązania programu rewitalizacji społecznej z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Moryń.....	8
3.Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Moryń.....	15
3.1. Metodologia diagnozy na potrzeby rewitalizacji	15
3.2. Geokodowanie danych i zasięg przestrzenny diagnozy	25
3.3. Analiza wewnętrznego zróżnicowania gminy ze względu na występowanie zjawisk kryzysowych w głównych sferach funkcjonalnych.....	27
Analiza ilościowa/statystyczna	27
3.4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego w gminie Moryń.....	36
4. Wyznaczenie obszarów rewitalizacji z uwzględnieniem partycypacji mieszkańców i lokalnych liderów – diagnoza pogłębiona.....	38
4.1. Partycypacyjna ocena obszaru rewitalizacji	38
4.3. Charakterystyka podobszarów rewitalizacji	47
4.3.1. Podobszar rewitalizacji Bielin	47
4.3.2. Podobszar rewitalizacji Kłępicz.....	49
4.3.3. Podobszar rewitalizacji Mirowo.....	50
4.3.4. Podobszar rewitalizacji Witnica.....	51
5.Wizja, cele i kierunki działania	52
5.1. Wizja	53
5.2. Cele i kierunki działania	55
6.Lista projektów rewitalizacyjnych	57
6.1. Główne projekty rewitalizacyjne dotyczące obszaru zdegradowanego, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji.....	58
6.2. Opis projektów rewitalizacyjnych uzupełniających.....	99
6.3 Harmonogram realizacji projektów.....	108
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	110
8. Mechanizmy włączenia w proces rewitalizacji mieszkańców, przedsiębiorców, innych podmiotów oraz grup aktywnych na terenie gminy	113
Realizowane działania animacyjne w Gminie Moryń:	117

Otwarta Grupa Robocza na Rzecz Rewitalizacji.....	118
Stolik rewitalizacyjny.....	123
Młodzieżowi liderzy rewitalizacji.....	124
Kluby Radykalnych Matek Wiejskich.....	125
9. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	127
9.1. Zespół ds. rewitalizacji	128
9.2. Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji	129
10. System monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu.....	130
Spis map	136
Spis tabel.....	137
Spis rysunków	138
Spis literatury	139

Wstęp

Rewitalizacja społeczna jest skoncentrowanym terytorialnie procesem wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Jest prowadzona w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania przede wszystkim na rzecz lokalnej społeczności, a także elementów, w których te społeczności funkcjonują czyli gospodarki oraz przestrzeni przyrodniczej i funkcjonalno-technicznej. Cechą szczególną rewitalizacji jest jej partycypacyjny charakter co oznacza, że jest prowadzona z udziałem szerokiego grona interesariuszy. Celem lokalnego programu rewitalizacji jest planowanie i wdrażanie działań ukierunkowanych na ożywianie i zrównoważony rozwój obszarów, które utraciły dotychczasowe funkcje społeczne i gospodarcze.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Moryń powstał w ramach projektu rewitalizacji społecznej dla 18 samorządów lokalnych z województwa zachodniopomorskiego (tj. Barwic, Brojc, Brzeżna, Dobrej, Dobrzan, Drawna, Grzmiącej, Karnic, Kozielic, Krzęcina, Morynia, Ostrowic, Płotów, Radowa Małego, Rąbina, Szczecinka, Świdwina i Węgorzyna), który rozpoczął się 1 października 2017 roku. W ramach projektu zaplanowano „dotacje” – (każda w kwocie do 20 tys. zł) dla podmiotów zainteresowanych podjęciem działań na rzecz społeczności lokalnych. Ponadto, przeprowadzono wspólnie partycypacyjną diagnozę lokalną, a następnie ciąg działań animacji lokalnej wokół dobra wspólnego. Wszystkim uczestnikom zapewniono specjalistyczne doradztwo oraz konsultacje przy tworzeniu planów rewitalizacji.

Polityka rozwoju terytorialnego za główny cel stawia sobie budowanie spójności terytorialnej poprzez wyrównywanie szans rozwojowych i podnoszenie jakości życia. W gminach, które potrzebują wsparcia realizuje się programy rozwoju oraz stosuje instrumenty finansowe zwiększające możliwości inwestycyjne lokalnych budżetów. Obszary, które potrzebują pomocy często określane są jako zmarginalizowane lub peryferyjne w sensie społeczno-gospodarczym. Aby wspierać je w trudnej drodze wyjścia z kryzysowej sytuacji, szczególną uwagę zwraca się na potencjał endogeniczny lokalnych społeczności, który zdaniem wielu ekspertów należy rozwijać i aktywizować w ramach planowanych wspólnych przedsięwzięć. Trzeba jednak zaznaczyć, że partycypacja społeczna nie tylko oznacza wspólny wybór kierunku zmian, ale również wkład własny mieszkańców obszarów rewitalizowanych w postaci zaangażowania w planowanie i realizację projektów, podczas których mieszkańcy sami wykonują część zadań. Zmierza to do wypracowania cennej umiejętności współpracy, wzajemnego zaufania i przede wszystkim wspólnego rozwiązywania lokalnych problemów, czyli radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, ograniczającymi możliwości rozwojowe.

1

■ Ogólna społeczno-gospodarcza charakterystyka gminy Moryń na tle regionu

Miejsko-wiejska gmina Moryń leży w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w granicach administracyjnych powiatu gryfińskiego. Graniczy z gminami: Chojna (od strony północnej i północno-wschodniej), Mieszkowice (od południa i południowego wschodu) oraz Cedynia (od zachodu).

Podstawowymi cechami gminy jest położenie:

- w strefie przygranicznej, w obszarze polsko-niemieckich zainteresowań utworzeniem „transgranicznego obszaru chronionego w dolinie dolnej Odry”, jako Polsko-Niemieckiego Parku Narodowego „Dolina Dolnej Odry”;
- w strefie koncentracji obszarów chronionych o ponadregionalnej randze: Cedyńskiego Parku Krajobrazowego oraz Obszarów Natura 2000 PLB320003 „Dolina Dolnej Odry”, PLB320017 „Ostoja Cedyńska”, PLH320037 „Dolna Odra”, PLH320055 „Wzgórza Moryńskie”;
- w zasięgu zainteresowań mieszkańców Niemiec terenami wypoczynkowymi i sferą usług oraz produkcji niektórych wyrobów;
- w strefie zasięgu mieszkańców aglomeracji Szczecina i Gorzowa Wielkopolskiego, na terenach wypoczynkowych i rekreacyjnych np. turystyki weekendowej;
- w obszarze polsko-niemiecko-szwedzkiego euroregionu „Pomerania”.

Tabela 1. Wybrane wskaźniki społeczno-gospodarcze dla gminy Moryń na tle powiatu gryfińskiego

WYBRANE DANE STATYSTYCZNE	Gmina Moryń 2014	Gmina Moryń 2015	Gmina Moryń 2016	Powiat gryfiński 2016
Ludność	4362	4340	4331	83 249
Ludność na 1 km ²	35	35	35	45
Kobiety na 100 mężczyzn	104	104	104	102
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,2	54,1	55,4	57,4
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3152	3001	3297	3965
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3243	2806	3354	3819
Turystyczne obiekty noclegowe	3	3	3	20
Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	4	4	5	5
Lesistość (w %)	26,5	26,8	26,8	34
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	16	18	9	20
Pracujący na 1000 ludności	77	69	70	139
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,9	9,5	8,7	6,5
Ludność – w % ogółu ludności – korzystająca z instalacji				
wodociągowej	98,7	98,8	98,8	94,1
kanalizacyjnej	56,4	56,4	56,7	69,1
gazowej	-	-	-	30,1
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1201	1200	1224	1606

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2014, 2015, 2016, Warszawa.

2. Powiązania programu rewitalizacji społecznej z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Moryń

Wyznaczone cele strategiczne rewitalizacji powinny odpowiadać na problemy społeczno-gospodarcze występujące w gminie. Trudności te określone są w dokumentach strategicznych na poziomie diagnozy, która zwarta jest najczęściej w planie rozwiązywania problemów społecznych lub też w samej strategii rozwoju. Częstokroć w analizowanych strategiach, tak gminnych, jak i powiatowych, poszczególne problemy i kwestie społeczne pojawiają się tylko w diagnozie, bądź ujmowane są wyłącznie jako cel strategiczny (lub zaplanowane działanie). Pożądana jest natomiast sytuacja, w której sformułowane cele strategiczne nakierowane są na rozwiązywanie zawartych (opisanych) w diagnozie problemów społecznych. Spojrzenie na rewitalizację przez pryzmat celów strategicznych gminy pokazuje, w ramach których kierunków poszukiwać należy głównych problemów danego obszaru, ale też wskazuje w ramach jakich obszarów można szukać rozwiązań kwestii problemowych.

Gmina Moryń posiada następujące dokumenty strategiczne powiązane z procesem rewitalizacji:

- Strategia Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016–2022
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Moryń na lata 2014–2020
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2017–2020
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Moryń

Analizowane dokumenty są aktualne i oparte na stosunkowo świeżych danych źródłowych. W związku z tym można opierać o nie zapisy przedmiotowego Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR).

2.1. Strategia Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016–2022

Podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju, w tym obszary potencjalnej rewitalizacji, jest Strategia Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016–2022.

Kluczowe problemy rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Moryń koncentrują się wokół czterech obszarów: rozwoju gospodarczego, potencjału turystycznego, infrastruktury technicznej oraz obiektów zabytkowych i ich dekapitalizacji.

Niski poziom rozwoju gospodarczego objawia się:

- bezrobociem,
- niewystarczającą liczbą inwestorów,
- brakiem mikroprzedsiębiorczości opartej na turystyce,
- brakiem zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- niskim poziomem zamożności mieszkańców gminy,

- brakiem wiary w możliwość odniesienia sukcesu w oparciu o biznes turystyczny,
- ubóstwem energetycznym.¹

Niewykorzystany posiadany potencjał turystyczny gminy odnosi się do:

- funkcjonowania na terenie gminy Moryń niewykorzystanych turystycznie i gospodarczo dawnych
- ośrodków turystycznych oraz gruntów proturystycznych,
- niewykorzystania pełni potencjału obiektów historycznych,
- posiadania przez gminę gruntów przeznaczonych do sprzedaży,
- niepełnego rozwoju bazy turystycznej gminy i infrastruktury na podstawie zasobów przyrodniczo-kulturowych,
- występowania wysokiej sezonowości w lokalnej branży turystycznej (obsługa turystyczna koncentruje się głównie w miesiącach letnich),
- braku zintegrowanych działań zmierzających do kreacji markowych lokalnych i regionalnych produktów turystycznych,
- niewykorzystanego w pełni potencjału agroturystycznego.

Uwagę zwraca niewłaściwe utrzymanie i niepełne wykorzystanie posiadanych obiektów zabytkowych (kościół, pałace, mury miejskie, wiatrak, dwory, założenia miejskie i wiejskie, targowisko, zamek, młyn, grodziska, cmentarzyska, groby, pomniki).

Obszar Cedyńskiego Parku Krajobrazowego oraz pozostałe cenne obszary faunistyczne i florystyczne na obszarze gminy traktuje się jako strefę „bezinwestycyjną” o funkcji poznawczej dla ruchu turystycznego.

Analiza SWOT jako jedną z szans gminy określa:

- poprawę stanu walorów turystycznych o charakterze antropogenicznym poprzez wykorzystanie środków finansowych pochodzących z funduszy UE, np. na ich renowację i rewitalizację.

Podsumowanie wskazuje na posiadanie przez gminę dużego potencjału rozwojowego, zwłaszcza w obszarze gospodarki turystycznej, która bazuje na atrakcyjnych i unikatowych walorach naturalnych, antropogenicznych i kulturowych.

¹ Strategia, s. 44.

Cel szczegółowy 1.1. Podejmowanie działań w zakresie podnoszenia świadomości wśród mieszkańców na temat troski o dziedzictwo architektoniczne i potencjał turystyczny gminy:

- wydanie poradnika architektonicznego zawierającego wskazówki pomocne w procesach rewitalizacji tkanki historycznej.

Cel szczegółowy 1.7. Budowanie lokalnej więzi społecznej:

- podejmowanie działań na rzecz dalszej integracji społeczności lokalnej,
- organizowanie różnorodnych, cyklicznych imprez kulturalno-sportowych,
- podejmowanie działań na rzecz aktywizacji osób starszych oraz osób wykluczonych.

Cel szczegółowy 3.7. Rewitalizacja:

- opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji i realizacja jego założeń,
- rozbudowa infrastruktury Miejskiego Ośrodka Kultury,
- rozwój zasobów bibliotecznych i czytelnictwa,
- utworzenie izby muzealnej – rzemiosło rybackie,
- stare miasto – renowacja budynków i ulic,
- zagospodarowanie wolnych parceli,
- wypracowanie wzorców i wytycznych dotyczących szyldów i reklam w obrębie starego miasta,
- modernizacja i rewitalizacja parku miejskiego oraz podworskich parków wiejskich,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwoju społecznego.

Wskaźniki przyjęte dla obszaru strategii związanego z rewitalizacją:

- liczba osób objętych programem rewitalizacji,
- liczba wyremontowanych/zmodernizowanych obiektów,
- procent/powierzchnia zagospodarowanych na nowo wolnych parceli,
- powierzchnia ciągów komunikacyjnych poddanych renowacji,
- procent/powierzchnia zrewitalizowanych parków miejskich i wiejskich,
- procent/powierzchnia gminy objęta działaniami rewitalizacyjnymi.

2.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Moryń na lata 2014–2020

Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej stanowiły w 2014 roku 21,8% wydatków budżetowych gminy Moryń, co stanowiło drugą w kolejności wielkość wydatków po wydatkach na oświatę i wychowanie.

Strategia wyznacza następujące kierunki działań w zakresie polityki społecznej gminy:

1. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:

- zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.

2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:

- wzmocnienie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
- pomoc rodzinom będącym w kryzysie (rozwój systemu wsparcia),
- wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:

- usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:

- zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:

- przeciwdziałanie przestępczości (w tym wśród nieletnich),
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:

- wzmocnienie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
- wyzwalanie aktywności obywatelskiej,

- wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

W dokumencie wskazano również projekty powstałe w trakcie prac nad strategią i wpisującym się w jej zapisy programem wspierania rodziny. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Ferie w siodle” – wnioskodawca projektu: UKS „Podkowa”, ul. Szeroka 12, Moryń.

Cel główny projektu: integracja i rozwiązywanie problemów społecznych poprzez zainteresowanie dzieci i młodzieży Gminy Moryń sportami jeździeckimi.

Miejsce realizacji projektu: Ośrodek Jeździecki Podkowa, Skotnica.

Beneficjenci projektu: dzieci i młodzież z gminy Moryń, zagrożeni zachowaniami patologicznymi.

Pośrednio skorzystają na tym rodzice i opiekunowie dzieci biorących udział w projekcie, dzięki stworzeniu dla dzieci możliwości uniknięcia wielu problemów społecznych.

Projekt 2. „Letni obóz jeździecki” – wnioskodawca projektu: UKS „Podkowa”, ul. Szeroka 12, Moryń.

Cel główny projektu: integracja i rozwiązywanie problemów społecznych poprzez zainteresowanie dzieci i młodzieży gminy Moryń sportami jeździeckimi.

Miejsce realizacji projektu: Ośrodek Jeździecki Podkowa, Skotnica.

Beneficjenci projektu: dzieci i młodzież z Gminy Moryń, zagrożeni zachowaniami patologicznymi.

Projekt 3. „Warsztaty językowe” – wnioskodawca projektu: UKS „Podkowa”, Moryń.

Cel główny projektu: integracja i rozwiązywanie problemów społecznych poprzez zainteresowanie dzieci i młodzieży gminy Moryń językiem niemieckim, kulturą i zwyczajami Niemiec.

Miejsce realizacji projektu: Ośrodek Jeździecki Podkowa, Skotnica.

Beneficjenci projektu: dzieci i młodzież z gminy Moryń, zagrożeni zachowaniami patologicznymi.

Projekt 4. Turniej i zawody strzeleckie – wnioskodawca projektu: Koło LOK „Dzik” w Moryniu.

Cel główny projektu: prowadzenie zajęć strzeleckich i zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, a także podnoszenie sprawności i umiejętności strzeleckich.

Miejsce realizacji projektu: Strzelnica LOK ul. Odrzańska 1a, Moryń.

Beneficjenci projektu: dzieci i młodzież z terenu Gminy Moryń, członkowie koła LOK „Dzik”, dorośli mieszkańcy Gminy Moryń.

2.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Moryń

Według Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Moryń, czynnikami, które stanowią potencjalne problemy dla rozwoju gminy są:

1. niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz niedostateczne uzbrojenie rezerw terenowych przeznaczonych do rozwoju zabudowy,
2. zaniedbanie i degradacja części zabytkowych układów osadniczych i dawnych zespołów podworskich, stanowiących część potencjału niezbędnego do rozwoju turystyki,
3. dysproporcje w rozwoju funkcjonalno-przestrzennym oraz w standardach zamieszkiwania w mieście i pozostałych miejscowościach gminy,
4. dysproporcje w dostępie mieszkańców miasta i gminy do podstawowych usług,
5. bezrobocie na terenach wiejskich związanych wcześniej z produkcją rolną w PGR-ach.

Założenia studium przewidują dążenie do osiągnięcia następujących celów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego:

1. czynnej ochrony krajobrazu kulturowego gminy, realizowanej poprzez:
 - a. badania i studia nad zabytkami gminy,
 - b. ewidencję i weryfikację zabytków gminy,
 - c. budowę bazy informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego,
 - d. budowę systemu zarządzania i marketingu zabytkami,
 - e. eksponowanie walorów kulturowych – poszerzanie form ochrony dóbr kultury,
 - f. edukację i popularyzację wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym,
 - g. promocję, edukację i dokumentację walorów regionalnego dziedzictwa kulturowego;
2. włączenia gospodarowania obiektami i obszarami zabytkowymi w procesy gospodarcze, przy jednoczesnym zapewnieniu ich ochrony, realizowanego poprzez:
 - a. zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
 - b. zagospodarowanie obszarów rezydencjonalnych,
 - c. rewaloryzację i rewitalizację zespołu urbanistycznego miasta,
 - d. ochronę i rewaloryzację krajobrazu kulturowego wsi.

3 ■ Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Moryń

3.1. Metodologia diagnozy na potrzeby rewitalizacji

Diagnoza będąca integralnym elementem programu rewitalizacji obejmuje w szczególności pogłębioną analizę spraw społecznych dla określenia ewentualnych potrzeb podjęcia działań wyprzedzających o charakterze społecznym (dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzających aktywność lokalną), co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców odnośnie do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

W procesie diagnozy i delimitacji obszarów rewitalizacji na potrzeby niniejszego lokalnego programu rewitalizacji kierowano się poniższymi zasadami.

- Kompleksowa rewitalizacja może być podejmowana wyłącznie na „obszarach rewitalizacji” (obszarach stanowiących całość lub część obszaru zdegradowanego), dla których interwencja została zaplanowana w gminnych programach rewitalizacji.
- Obszar lub obszary typowane do rewitalizacji muszą wyróżniać się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępującego wraz z nimi przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. W tym celu należy wykorzystać oceny syntetyczne zaproponowanych wskaźników (tabela).
- Wyznaczone obszary rewitalizacji muszą posiadać odzwierciedlenie w opisie ich granic w tekście gminnego programu rewitalizacji oraz poprzez oznaczenie na mapie stanowiącej załącznik do programu rewitalizacji.
- Władze gminy podejmują decyzję, czy proces rewitalizacji dotyczyć będzie tylko jednego z obszarów zdegradowanych, czy też wskaże więcej niż jeden obszar, a następnie przygotowuje odrębne projekty dla każdego z nich. Jeden projekt rewitalizacyjny nie może obejmować kilku obszarów zdegradowanych.
- Co do zasady, obszary rewitalizacji powinny być wyznaczane na terenie jednostek osadniczych (miast, wsi, przysiółków, kolonii).
- Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują wyżej wspomniane negatywne zjawiska mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

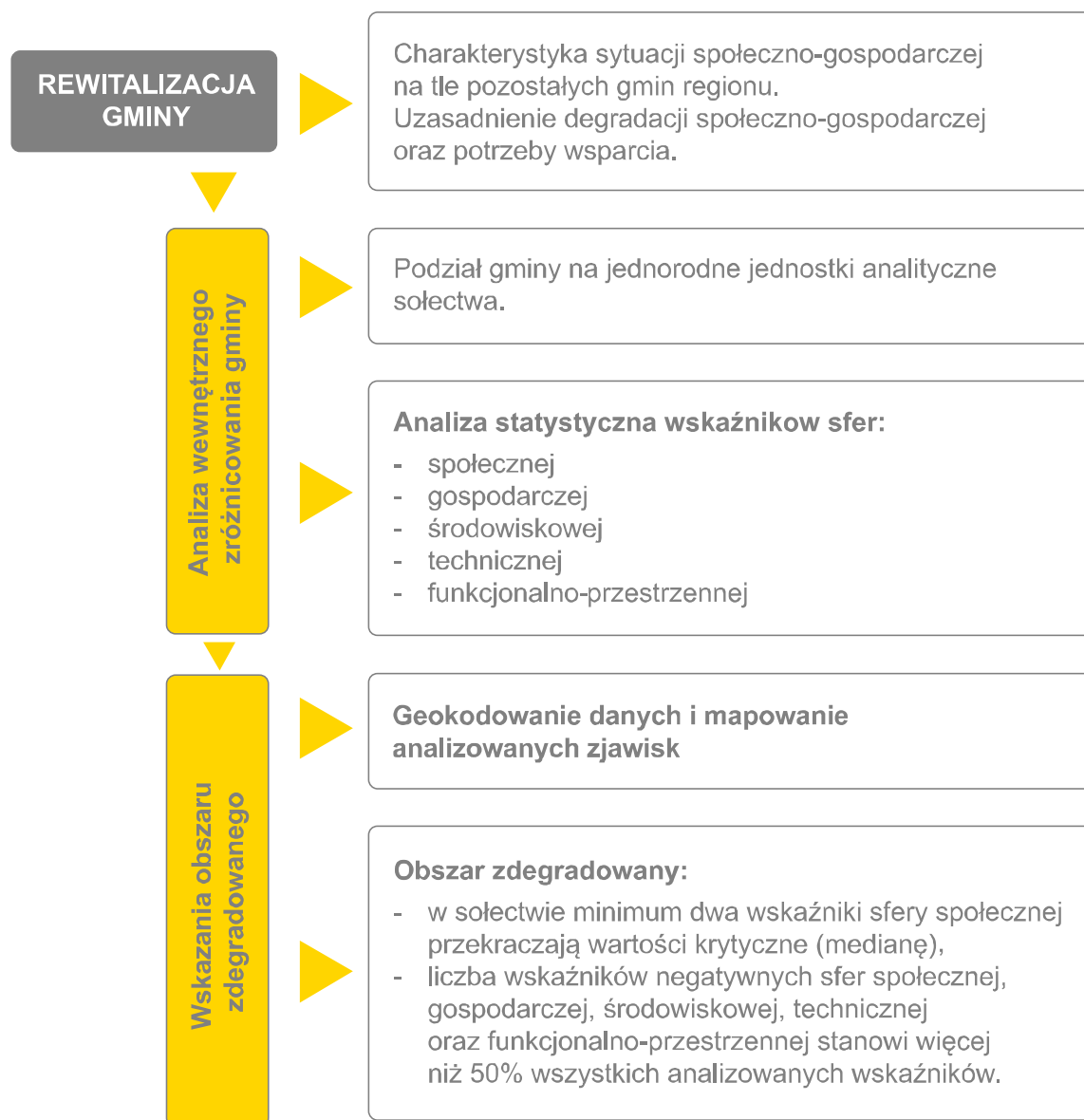
Rysunek 1. Schemat diagnozy sytuacji wewnętrznej w gminie na potrzeby rewitalizacji

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych zostało poprzedzone opisem i oceną aktualnego stanu gminy na podstawie dostępnych dokumentów, statystyki publicznej, badań ankietowych wśród sołtysów i wywiadów bezpośrednich z wójtami, burmistrzami oraz mieszkańcami. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych objęła analizę obszarów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych – stan wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz stan techniczny obiektów budowlanych itp. Obszary zdegradowane wyznaczone zostały dzięki porównaniu sołectwa wewnątrz gminy, na podstawie stopnia zróżnicowania wskaźników cząstkowych degradacji.

Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na terenie gminy wykorzystano listę **wskaźników podstawowych** (tabela 3), które opisują natężenie zjawisk w obrębie sołectwa. Założono, że przyjęcie sołectwa jako podstawowej jednostki analizy przestrzennej ułatwi pozyskiwanie informacji z publicznych portali statystycznych, w tym Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy. Wskaźniki przyjęte do oceny posiadały również charakter fakultatywny, co było pomocne w uwzględnieniu specyficznych cech danego obszaru i wewnętrznego zróżnicowania badanych jednostek analitycznych. Istotny z punktu widzenia oceny wskaźników jest ich charakter stymulacyjny lub destymulacyjny. Stymulantą jest dodatnio skorelowana ze zmienną objaśnianą, czyli wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do wzrostu zmiennej objaśnianej. Natomiast destymulantą jest ujemnie skorelowana ze zmienną objaśnianą, czyli wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do spadku zmiennej objaśnianej.

Rysunek 2. Schemat wyznaczania obszaru zdegradowanego

Wskaźniki przyjęte do analizy statystycznej pogrupowano ze względu na charakter i ładunek informacyjny w odniesieniu do poniższych obszarów:

- społecznego (m.in. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, poziom edukacji, kapitał społeczny, uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym);
- gospodarczego (w szczególności w zakresie stopnia przedsiębiorczości, kondycji lokalnych przedsiębiorstw);
- (lub/i) przestrzenno-funkcjonalnego (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
- (lub/i) technicznego (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);
- (lub/i) środowiskowego (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);

Dane niezbędne do przeprowadzenia analiz statystycznych pozyskano ze zbiorów statystyki publicznej oraz jednostek administracji publicznej w tym:

- urzędu gminy,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- policji,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 2. Przykładowe wskaźniki do diagnozy zjawisk kryzysowych

Grupy cech	Wskaźnik (charakter zmiennej stymulanta/destymulanta)	Źródło danych ^a
SFERA SPOLECZNA	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (destymulanta)	UG, GOPS, PUP/MSC
	Odsetek długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (destymulanta)	UG, GOPS, PUP/MSC
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców (destymulanta)	UG, GOPS, PUP/MSC/2016
	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców (destymulanta)	UG, GOPS, PUP/MSC
SFERA GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców (stymulanta)	UG, GUS/MSC
	Odsetek mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą (stymulanta)	UG/MSC
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (destymulanta)	UG, GUS/MSC
	Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych (destymulanta)	UG, PUP/MSC
SFERA INFRASTRUKTURALNA	Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. (destymulanta)	UG/MSC
	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na jedną osobę (stymulanta)	UG/MSC
	Odsetek mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym miejscowości/osiedla/obrębu statystycznego (destymulanta)	UG/MSC/2016
	Odsetek budynków bez wodociągu do ogólnej liczby budynków (w %) (destymulanta)	UG/MSC
	Odsetek budynków poddanych termomodernizacji do ogólnej liczby budynków (stymulanta)	UG/MSC
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Liczba połączeń transportu publicznego (bus, autobus, kolej)	UG/MSC
	Odsetek dróg o nawierzchni utwardzonej (asfalt) (stymulanta)	UG/MSC
	Dostępność podstawowych usług lub słaba ich jakość (odległość dojazdu do przedszkola w km na 1 mieszkańca) (destymulanta)	UG, GIS/MSC
	Liczba placów zabaw, zorganizowanych miejsc spotkań młodzieży na otwartym powietrzu na terenie sołectwa na 1 mieszkańca (stymulanta)	UG, GUS/MS

	Dostępność do podstawowych usług lub słaba ich jakość (odległość dojazdu do służby zdrowia w km na 1 mieszkańca) (destymulanta)	UG, GIS/MSC
SFERA ŚRODOWISKOWA	Dziki wysypiska śmieci powierzchnia na 1 mieszkańca	UG/MSC
	Powierzchnia terenów zieleni: parków spacerowo-wypoczynkowych, na 1 mieszkańca (destymulanta)	UG/MSC
	Powierzchnia terenów zieleni: zieleni osiedlowej, zieleńców na 1 mieszkańca (stymulanta)	UG/MSC
	Odsetek obszarów zdegradowanych przyrodniczo (w %) (destymulanta)	UG/MSC

^a Znaczenie skrótów: GUS – Główny Urząd Statystyczny, UG – Urząd Gminy, PUP – Powiatowy Urząd Pracy, GOPS – Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej, NSP – Narodowy Spis Powszechny, MSC – miejscowość statystyczna, GIS – Geograficzne Systemy Informacji.

Na potrzeby projektu przyjęto następujące definicje obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany to obszar gminy (sołectwo) znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk o innym charakterze: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. Przyjęto, że aby sołectwo mogło być zaliczone do obszaru zdegradowanego muszą wystąpić dwa warunki:

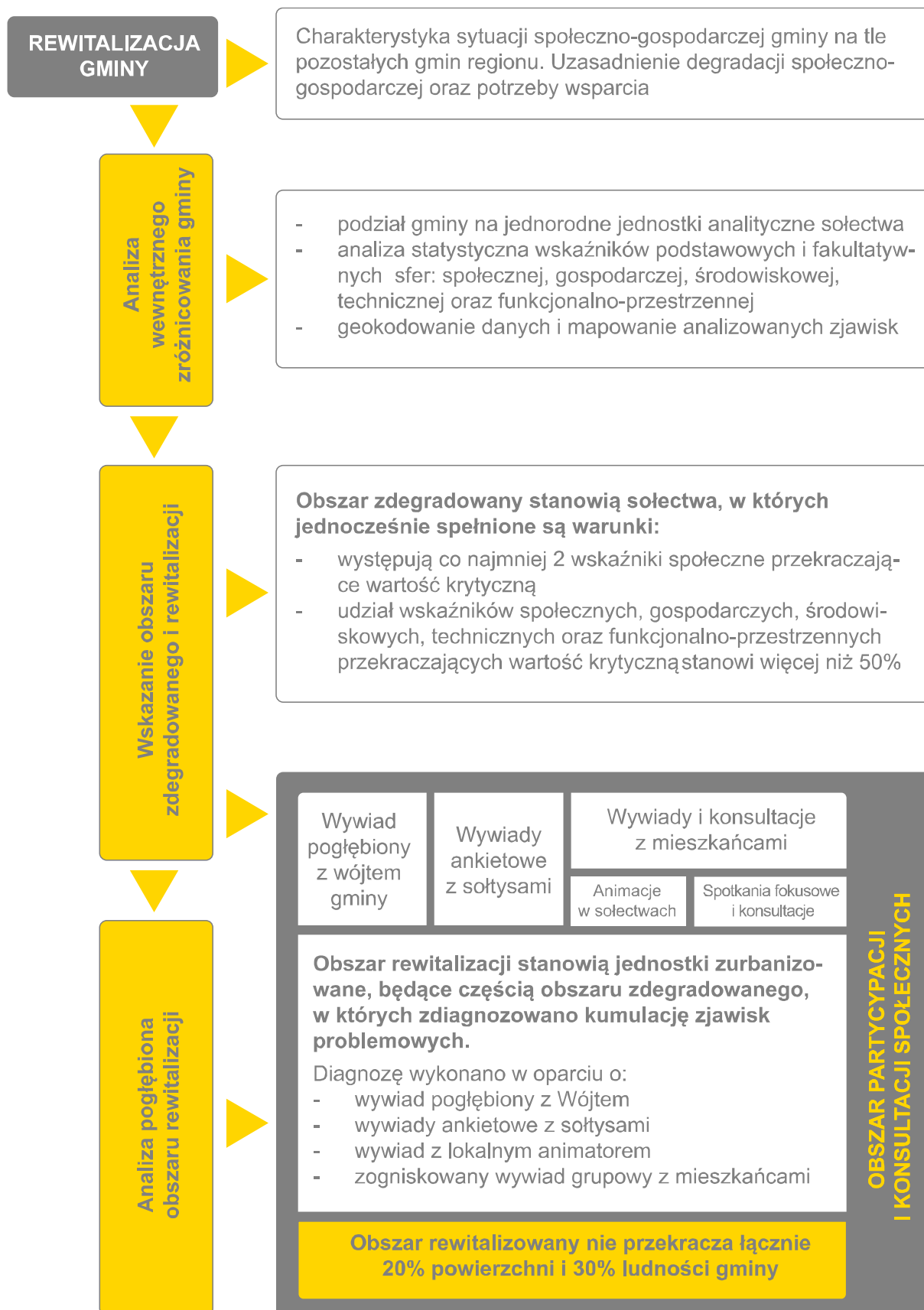
- w sołectwie minimum dwa wskaźniki sfery społecznej przekraczają wartości krytyczne (średnią),
- liczba wskaźników negatywnych sfer społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej stanowi więcej niż 50% wszystkich analizowanych wskaźników.

Obszar rewitalizacji to jednostka zabudowana (będąca częścią sołectwa), ważna dla rozwoju lokalnego, stanowiąca całość lub część obszaru zdegradowanego. Występuje w nim kumulacja zjawisk problemowych o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym i przestrzenno-funkcjonalnym. Jest to taka część obszaru zdegradowanego, w której prowadzone będą działania rewitalizacyjne. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji i określenie zjawisk problemowych odbywa się na drodze diagnozy pogłębionej w oparciu o wywiady bezpośrednie, wywiady kwestionariuszowe oraz animacje i zogniskowane wywiady grupowe.

Diagnoza pogłębiona dostarcza informacji na temat kumulacji negatywnych zjawisk, jak również pozwala rozpoznać potencjał rozwojowy obszaru. Należy zaznaczyć, że dodatkowo można wskazać taki obszar, który ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy – może okazać się, że jest to cały obszar zdegradowany, jego część albo jeden z obszarów zdegradowanych.

Obszar rewitalizacji musi być obszarem skoncentrowanym terytorialnie, obejmującym nie więcej niż 20% powierzchni gminy i 30% mieszkańców. Jeśli wyznaczony w diagnozie obszar zdegradowany jest większy niż 20% powierzchni lub przekracza 30% mieszkańców gminy, to należy wyznaczyć mniejszy obszar rewitalizacji, mieszczący się we wskazanych wyżej limitach.

Rysunek 3. Schemat wyznaczania obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji musi być obszarem skoncentrowanym, ale nie musi być obszarem ciągłym przestrzennie. Możliwe jest utworzenie kilku podobszarów, ważne jednak aby łącznie nie przekraczały wyżej wskazanych limitów.

Zgodnie z przyjętą definicją obszar rewitalizacji wyznaczono (rysunek 3) w oparciu o diagnozę pogłębioną przy wykorzystaniu czterech metod badawczych:

- Indywidualna ankieta bezpośrednia – z sołtysami w gminie,
- IDI – *Individual In-Depth Interview*, tj. Indywidualny Wywiad Pogłębiony – z osobami sprawującymi władzę w gminie (wójt/burmistrz),
- FGI – *Focus Group Interview*, tj. Zogniskowany Wywiad Grupowy – z lokalnymi liderami w gminie,
- Obserwacja uczestnicząca w ramach lokalnych animacji z mieszkańcami sołectw.

Celem diagnozy pogłębionej są następujące cele szczegółowe:

- Identyfikacja problemów i potrzeb społecznych oraz określenie stopnia ich ważności dla mieszkańców w gminie z uwzględnieniem perspektywy różnych grup interesu, tj. sołtysów, przedstawicieli władz lokalnych oraz innych mieszkańców;
- Dokonanie pogłębionej diagnozy potencjału rozwojowego gminy ze szczególnym uwzględnieniem aspektów społecznych, ekonomicznych, geograficzno-przyrodniczych, przestrzenno-funkcjonalnych, infrastrukturalnych i technicznych;
- Ocena potencjału rozwojowego gminy przez różne grupy mieszkańców, tj. sołtysów, przedstawicieli władz lokalnych i lokalnych liderów.
- Ustalenie i konsultacja wstępnych propozycji (pomysłów) na projekty możliwe i sugerowane do włączenia w plany rewitalizacji społecznej dla wybranych obszarów na terenie wytypowanych gmin województwa zachodniopomorskiego uwzględnionych w Specjalnej Strefie Włączenia. Obserwacje na potrzeby pogłębionej diagnozy przeprowadzono przy pomocy różnych metod i technik badawczych, w zależności od postawionych celów szczegółowych oraz grupy respondentów (interesariuszy).

3.2. Geokodowanie danych i zasięg przestrzenny diagnozy

Pierwszym krokiem w procedurze typowania obszarów zdegradowanych jest wyznaczenie jednostek urbanistycznych, stanowiących jednocześnie podstawową jednostkę analityczną w gminie. Jednostka urbanistyczna powinna dotyczyć obszaru zamieszkałego, nie może obejmować obszaru całej gminy lub miasta, czy też przeciwnie – np. jednego budynku. Zasięgi przestrzenne obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonywane są przy kilku założeniach:

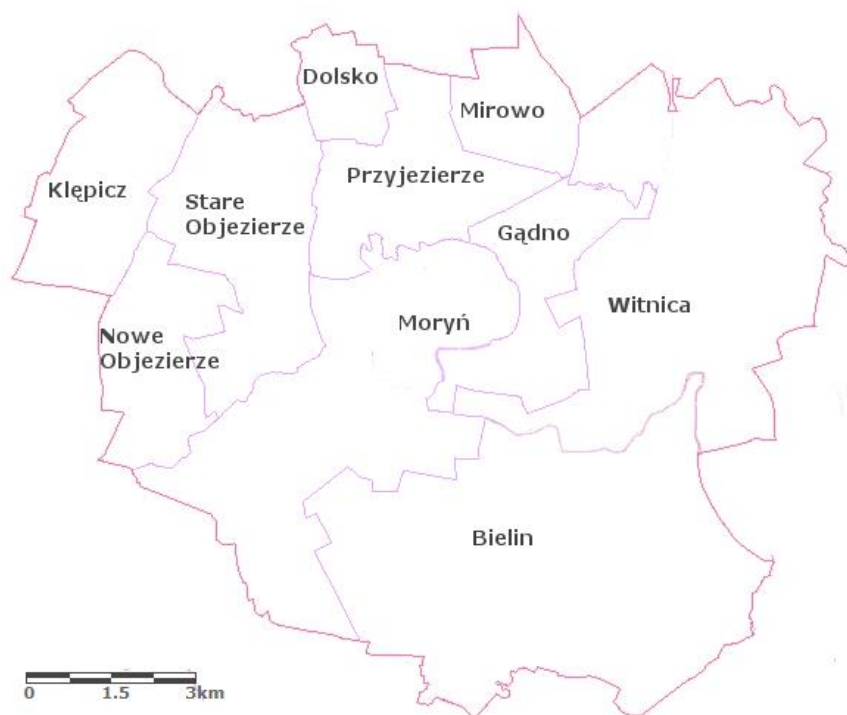
- Program rewitalizacji może obejmować więcej niż jedno terytorium wymagające wsparcia;
- Zasięg każdego z tych obszarów obejmuje tereny o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk istotnych dla rozwoju danej gminy;
- Ustalenia zasięgu przestrzennego obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonuje się w oparciu o analizę dokumentów strategicznych lub planistycznych gminy lub w oparciu o indywidualne kryteria;

W przypadku badanej gminy do wyznaczenia obszarów zdegradowanych przyjęto za jednostkę analityczną sołectwo. Jest to podyktowane głównie aspektami funkcjonowania gminy, a co się z tym wiąże podziału środków pieniężnych jak i również planowania działań.

W gminie funkcjonuje miasto Moryń i 9 sołectw: Gądno, Witnica, Bielin, Stare Objezierze, Nowe Objezierze, Kłepicz, Przyjezierze, Dolsko, Mirowo.

W procesie diagnostycznym zbadano każdą jednostkę pod kątem tych samych wskaźników. Uzyskano tym samym oddzielne obrazy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz natężenia problemów dla każdego z sołectw.

Mapa 1. Podział gminy Moryń na jednostki analityczne – sołectwa

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Analiza wewnętrznego zróżnicowania gminy ze względu na występowanie zjawisk kryzysowych w głównych sferach funkcjonalnych.

Analiza ilościowa/statystyczna

Diagnozę na potrzeby lokalnego programu rewitalizacji przeprowadzono dla całej gminy, badając jednocześnie negatywne zjawiska w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej oraz technicznej. Aby stwierdzić istnienie i określić zakres negatywnych zjawisk w każdej z ww. sfer, zastosowano szereg wskaźników. W ich doborze wykorzystano wytyczne zamieszczone w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji² oraz zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020³. Należy zaznaczyć, że dobór wskaźników dla gminy wynika z jej specyfiki i wewnętrznych uwarunkowań.

Sfera społeczna

W planowaniu działań w ramach rewitalizacji społecznej problemy społeczne są najważniejszym obszarem analizy. Dlatego dużą uwagę poświęcono dokładnemu zdiagnozowaniu tych zjawisk i pozyskaniu jak największej liczby wskaźników. W Ustawie o rewitalizacji (art. 9 ust. 1) wskazano zjawiska, które powinny zostać uwzględnione w analizie zjawisk społecznych, są to przede wszystkim:

- ubóstwo,
- wysokie bezrobocie,
- wysoka przestępczość,
- niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Charakter i skala zjawisk społecznych powoduje potrzebę wykorzystania szerszego zestawu wskaźników w celu uzyskania obiektywnego obrazu stanu kryzysowego i rozpoznania zjawisk negatywnych. Poniżej przedstawiono wskaźniki opisujące wymienione zjawiska.

² Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777).

³ Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 opracowane przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

Ubóstwo

Ubóstwo to stały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie pożywienia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Ubóstwo stanowi zagrożenie dla realizacji celów lub zadań życiowych jednostki. Zjawisko to zbadano wykorzystując dane gromadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej, które są podstawową jednostką w systemie. Ośrodek Pomocy Społecznej powinien być miejscem pierwszego kontaktu osób poszukujących wsparcia. Zgodnie z prawem ośrodki takie działają w każdej gminie i wykonują zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, w ramach realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. W analizie ubóstwa można stosować wiele różnych miar przy czym najczęściej stosowanymi są:

- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców,
- wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę.

Bezrobocie

Jednym z głównych zjawisk, które obserwuje się na obszarach zdegradowanych jest wysoki poziom bezrobocia. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, w której część mieszkańców tego obszaru, zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Definicja osoby bezrobotnej obejmuje osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Bezrobocie szczególnie długotrwałe niesie za sobą negatywne skutki społeczne, wśród których najczęściej wymienia się: trudności materialne, utratę statusu społecznego, niską samoocenę, problemy rodzinne oraz problemy natury psychicznej (depresję), w niektórych przypadkach bezdomność, a często także zjawiska patologii społecznej (alkoholizm, narkomania, przestępczość). Wysokie bezrobocie w regionie pociąga za sobą wysokie koszty związane z utrzymaniem osób bezrobotnych oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą. Wraz ze wzrostem bezrobocia następuje również spadek dochodów do budżetu gminy. W analizie bezrobocia można stosować poniższe wskaźniki:

- odsetek bezrobotnych,
- odsetek długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.

Przestępczość

Przestępczość jest zjawiskiem społecznym i stanowi zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze gminy. Wysoka przestępczość mocno kształtuje negatywny obraz danego obszaru w świadomości społecznej, dodatkowo wzmacniając jeszcze występowanie innych problemów o charakterze społecznym. W ramach niniejszej diagnozy zwrócono uwagę zarówno na przestępczość „widoczną”, której ofiarą może być każda osoba przebywająca w gminie, jak też przestępczość tzw. „za zamkniętymi drzwiami”, szczególnie przemoc domową. Przestępczości towarzyszy szereg innych negatywnych zjawisk społecznych i związane jest to często z przejawami uzależnień (alkoholizmem, narkomanią itp.), co uwarunkowane jest występowaniem większej liczby miejsc w których sprzedawany i spożywany jest alkohol oraz występuje nielegalny handel środkami odurzającymi. W analizie przestępczości można stosować wiele miar przy czym najczęściej stosowanymi są:

- liczba przestępstw na 100 mieszkańców,
- czyny karalne nieletnich na 100 mieszkańców.

Edukacja

Podstawą kształtowania kapitału ludzkiego i społecznego w gminie jest lokalny system edukacji. Należy przyjąć, że wyniki w nauce nie są związane wyłącznie z jakością kształcenia ale wynikają również z warunków materialnych i społecznych jakie występują zarówno w środowisku domowym jak również w otoczeniu społecznym rodziny. Dzieci z obszarów zdegradowanych rzadko uzyskują dobre wyniki w nauce np. ze sprawdzianu szóstoklasisty czy też testów gimnazjalnych. Szkolnictwo na obszarach wiejskich boryka się z szeregiem problemów związanych z finansowaniem małych nierentownych szkół, dojazdami dzieci do szkoły czy też pozyskaniem kadry nauczycielskiej. Szkoły na wsi są jedną z najważniejszych instytucji społecznych, które wspierają kapitał kulturowy wsi, integrują lokalne społeczności i często są nośnikiem nowych idei oraz dają wsparcie przemianom społecznym i gospodarczym. Rozwój edukacji przedszkolnej oraz żłobków na obszarach wiejskich jest uważany obecnie za jeden z podstawowych warunków poprawy sytuacji na rynku pracy i aktywizacji zawodowej młodych kobiet.

Ze względu na możliwości pozyskania danych statystycznych i merytoryczny charakter informacji do oceny sfery społecznej przyjęto pięć wskaźników:

- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców,
- odsetek długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- liczba przestępstw na 1000 mieszkańców,
- liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców,
- liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych aktywnych na analizowanym obszarze.

Tabela 3. Wskaźniki sfery społecznej w sołectwach gminy Moryń

Sołectwo	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Odsetek długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców	Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych aktywnych na analizowanym obszarze na 1000 mieszkańców
Moryń	41,10	3,54	31,13	1,87	4,98
Bielin	75,20	6,82	10,16	0,00	4,07
Dolsko	28,17	6,00	84,51	0,00	0,00
Gądko	76,19	7,35	47,62	0,00	0,00
Kłępicz	73,43	4,55	20,98	0,00	3,50
Mirowo	87,72	9,35	0,00	0,00	0,00
Nowe Objezierze	46,30	4,90	9,26	4,63	4,63
Przyjezierze	62,02	3,52	15,50	0,00	11,63
Stare Objezierze	110,67	4,65	11,86	0,00	11,86
Witnica	77,10	8,12	10,51	0,00	3,50
Średnia	62,40	5,30	20,90	0,90	4,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania.

W przypadku wskaźnika dotyczącego liczby osób korzystających z pomocy społecznej najwyższe wartości zaobserwowano w Starym Objezierzu i Mirowie, z kolei najkorzystniejsza sytuacja panuje na terenie sołectwa Dolsko i w mieście Moryń. Problem długotrwałego bezrobocia widoczny jest w największym stopniu w Mirowie i Witnicy, a w przypadku Morynia i Przyjezierza wskaźnik go

opisujący osiąga wartości najniższe. W przypadku wskaźnika dotyczącego przestępczości⁴ wyraźnie wyróżnia się Dolsko, następnie Gądko i Moryń, natomiast w pozostałych sołectwach jest on stosunkowo niski. W przypadku wskaźników dotyczących przestępczości liczba zdarzeń, na podstawie których wyliczany jest dany wskaźnik jest niewielka, co powoduje duże różnice w wartości wskaźnika znormalizowanego pomimo niewielkich różnic wartości bezwzględnych. Można to zaobserwować w przypadku wskaźnika liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, które wystąpiły jedynie w Moryniu i Nowym Objezierzu. Lokalna aktywność mieszkańców mierzona liczbą NGO jest najwyższa na terenie sołectw: Przyjezierze i Stare Objezierze, natomiast w przypadku Dolska, Gądko i Mirowa aktywność ta jest najniższa.

Biorąc pod uwagę pierwszy warunek uznania danego obszaru za zdegradowany, czyli ponadprzeciętną wartość przynajmniej dwóch wskaźników społecznych, można wskazać, że spełniają go miasto Moryń i sołectwa: Bielin, Dolska, Gądko, Klępicz, Mirowo i Witnica.

⁴ W przypadku przestępczości na terenach wiejskich może wystąpić zjawisko zaniżenia wartości wskaźnika z uwagi na fakt, że ich rzeczywista liczba jest z reguły wyższa (szczególnie w kategoriach wykroczeń), niż można wyczytać w policyjnych statystykach. Z jednej strony jest to spowodowane małą liczbą etatów, mniejszą liczbą patroli i ogólnych możliwości operacyjno-technicznych, z drugiej strony – mamy do czynienia z mentalnością zbiorową, która „nakazuje” załatwiać „swoje sprawy” samemu, bez włączania w to organów ścigania.

Sfera gospodarcza

Negatywne zjawiska w sferze społecznej często są wynikiem słabej kondycji lokalnej gospodarki. Jest to związane z procesem kumulacji problemów ekonomicznych, gdzie niski poziom przedsiębiorczości powoduje wysokie bezrobocie oraz spadek dochodów ludności. Ubożenie lokalnej społeczności prowadzi do problemów związanych ze wzrostem przestępczości, uzależnieniami i przemocą w rodzinie. Brak perspektyw znalezienia pracy i uzyskania określonego poziomu życia powoduje, że osoby młode nie widzą przyszłości rozwoju zawodowego i emigrują do większych ośrodków gospodarczych, co prowadzi do zaistnienia procesów depopulacyjnych i w efekcie – starzenia się lokalnych zasobów ludzkich.

Sytuację gospodarczą na poziomie lokalnym analizuje się przede wszystkim za pomocą obserwacji liczby funkcjonujących podmiotów gospodarczych, postaw przedsiębiorczych mieszkańców i gotowości do zakładania nowych przedsiębiorstw. O kondycji lokalnej gospodarki może świadczyć również liczba wyrejestrowanych działalności gospodarczych, jak też liczba opuszczonych i wynajętych lokali usługowych.

Istotny z punktu widzenia rozwoju lokalnej gospodarki jest poziom kapitału ludzkiego, który stanowi potencjał dla powstających przedsiębiorstw i funkcjonowania rynku pracy. Brak wykwalifikowanych pracowników i trudności ze znalezieniem osób chętnych do pracy zniechęca inwestorów i w dużym stopniu wpływa na niski poziom inwestycji w gminie. Kapitał ludzki można mierzyć poprzez obserwację odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, jak również poziomu wykształcenia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem odsetka osób z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym.

Na potrzeby analizy sytuacji gospodarczej przyjęto cztery wskaźniki:

- Liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,
- Liczbę mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób,
- Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Natężenie bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym).

Tabela 4. Wskaźniki sfery gospodarczej w sołectwach gminy Moryń

Sołectwo	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą na 100 ludności	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000	Natężenie bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym)
Moryń	6,60	6,29	20,61	5,78
Bielin	2,85	2,24	15,65	11,93
Dolsko	7,04	5,63	16,90	8,00
Gądno	5,71	4,76	18,10	11,76
Kłęcz	3,15	3,15	12,94	7,07
Mirowo	2,92	2,34	9,94	14,95
Nowe Objezierze	3,24	3,24	18,06	8,39
Przyjezierze	1,55	1,55	20,54	6,03
Stare Objezierze	3,95	3,95	13,83	7,56
Witnica	3,50	3,50	16,59	13,82
Średnia	4,50	4,30	17,70	8,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania.

W zakresie wskaźników liczby podmiotów gospodarki narodowej i osób prowadzących działalność gospodarczą są one mocno skorelowane. Najwyższa wartość wskaźnika występuje w Przyjezierzu, natomiast miejscowości takie jak Dolsko i Moryń charakteryzują się najlepszą sytuacją na tym terenie. Problem starzenia się społeczeństwa, wyrażony odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym, najwyraźniej widoczny jest w Moryniu i Przyjezierzu, relatywnie najlepsza sytuacja jest w Mirowie. Pod względem bezrobocia sytuacja jest odwrotna. Moryń i Przyjezierze są w najlepszej sytuacji, z kolei Mirowo plasuje się na pierwszym miejscu w gminie.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa

Negatywnym zjawiskom społeczno-gospodarczym towarzyszą negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe. Dotyczą one głównie złego planowania przestrzennego, braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, niskiej dostępności usług publicznych, jak również degradacji istniejących przestrzeni publicznych. Wiodącym problemem obszarów wiejskich jest niska dostępność komunikacyjna, która wynika z braku połączeń transportu publicznego, znacznymi odległościami z miejscowości do urzędów publicznych, przedszkoli, szkół czy też placówek opieki zdrowotnej. Wykluczenie komunikacyjne przekłada się na wiele innych problemów, w tym związanych z bezrobociem, jak na przykład brak możliwości dojazdów do pracy lub długi czas dowozu dzieci do przedszkola. Obecnie dużą rolę w rozwiązywaniu problemów przestrzennych odgrywają usługi dostępne przez Internet. Jednak szczególnie na obszarach wiejskich obserwuje się zjawisko wykluczenia cyfrowego, które oznacza nie tylko brak dostępu do Internetu, ale również brak umiejętności posługiwania się Internetem oraz ograniczoną szybkość przesyłu danych. Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne są istotnym elementem kształtowania jakości życia w społecznościach lokalnych w miejscu ich zamieszkania. Wiąże się to również z dostępem do infrastruktury społecznej w miejscowościach wiejskich, dającej możliwość spędzania wolnego czasu, zabaw dla dzieci i młodzieży, spotkań mieszkańców, organizowania różnych wydarzeń, które łącznie są ważnym czynnikiem tworzącym podstawę integracji i rozwoju kapitału społecznego. W zakresie analizy sfery środowiskowej w gminie stwierdzono, iż nie stanowi ona kluczowego wyróżnika obszaru zdegradowanego. Pod względem środowiskowym sytuacja w gminie jest dobra a głównym problemem jest niska emisja, w szczególności generowana przez obiekty użyteczności publicznej.

W związku z powyższym, na potrzeby analizy sytuacji funkcjonalno-przestrzennej przyjęto dwa wskaźniki:

- Dostępność do podstawowych usług świadczonych przez przedszkole⁵,
- Dostępność do podstawowych usług świadczonych przez ośrodek zdrowia⁶,

Do analizy sfery środowiskowej przyjęto wskaźnik:

- Odsetek obiektów użyteczności publicznej ogrzewanych węglem kamiennym,

⁵ Wskaźnik wyliczony jako średnia odległości w km do najbliższego (właściwego dla miejsca zamieszkania): przedszkola.

⁶ Wskaźnik wyliczony jako średnia odległości w km do najbliższego (właściwego dla miejsca zamieszkania): ośrodka zdrowia.

Tabela 5. Zestawienie wskaźników sfery funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej w sołectwach gminy Moryń

Sołectwo	Dostępność do podstawowych usług (przedszkole)	Dostępność do podstawowych usług (ośrodek zdrowia)	Odsetek obiektów użyteczności publicznej ogrzewanych węglem kamiennym
Moryń	1,50	1,50	45,45%
Bielin	5,75	5,75	100,00%
Dolsko	5,50	5,50	0,00%
Gądno	3,00	3,00	100,00%
Kłępicz	7,00	7,00	100,00%
Mirowo	7,00	7,00	0,00%
Nowe Objezierze	5,00	5,00	0,00%
Przyjezierze	3,00	3,00	0,00%
Stare Objezierze	3,75	3,75	50,00%
Witnica	2,42	9,33	33,33%
Średnia	4,39	5,08	43,48%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Usługi dla ludności skoncentrowane są w mieście Moryń, w związku z tym tam sytuacja jest najkorzystniejsza. W miejscowościach takich jak: Kłępicz, Mirowo, Bielin, Dolsko czy Witnica dostęp do podstawowej infrastruktury jest najbardziej utrudniony. Wiąże się to przede wszystkim z odległością od Morynia.

W obszarze środowiskowym ogólna sytuacja w gminie jest dobra. Sołectwa w których mamy do czynienia z pojawiającym się problemem niskiej emisji generowanej przez obiekty użyteczności publicznej, to: Bielin, Gądno i Kłępicz, w przypadku których problem dotyczy wszystkich obiektów. W Starym Objezierzu dotyczy to połowy obiektów, natomiast w Moryniu (gdzie zlokalizowanych jest niemal połowa wszystkich obiektów użyteczności publicznej w gminie) dotyczy to 45% obiektów. W pozostałych sołectwach większość obiektów publicznych korzysta z alternatywnych, do węgla, źródeł ogrzewania.

3.4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego w gminie Moryń

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk o innym charakterze: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym. Na tym etapie analizy nie określa się dopuszczalnego maksymalnego zasięgu obszaru zdegradowanego, przy czym nie może to być obszar całej gminy ze względu na cel delimitacji, jakim jest wskazanie koncentracji badanych zjawisk. Obszarem zdegradowanym są zatem te wszystkie tereny w gminie, na które nakłada się kilka negatywnych zjawisk nie tylko społecznych, ale również negatywnych zjawisk z pozostałych sfer. Obszar zdegradowany może być złożony z podobszarów, przy czym każdy z tych podobszarów musi spełniać warunki stawiane obszarowi zdegradowanemu ze względu na koncentrację zespołu zjawisk negatywnych.

Tabela 6. Charakterystyka obszaru zdegradowanego w gminie Moryń

Liczba mieszkańców	Jednostka analityczna	Liczba wskaźników społecznych powyżej średniej	Liczba wskaźników gospodarczych powyżej średniej	Liczba wskaźników przestrzennych powyżej średniej	Liczba wskaźników środowiskowych powyżej średniej	Agregacja
1606	Moryń	2	1	0	1	4
492	Bielin	3	3	2	1	9
71	Dolsko	3	0	2	0	5
105	Gądno	4	2	0	1	7
286	Kłępicz	3	2	2	1	8
171	Mirowo	3	3	2	0	8
216	Nowe Objezierze	2	3	1	0	6
258	Przyjezierze	0	3	0	0	3
253	Stare Objezierze	1	2	0	1	4
856	Witnica	3	3	1	0	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Na podstawie wyników analizy statystycznej wskaźników podstawowych i przyjętych warunków klasyfikacji do obszaru zdegradowanego wyznaczono: **Bielin, Gądo, Klępicz, Mirowo, Witnica.**

Wyznaczone obszary zdegradowane w gminie charakteryzują się kumulacją negatywnych zjawisk większości analizowanych sfer społecznej, gospodarczej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Zgodnie z przyjętą metodologią w dalszej kolejności obszary te będą poddane diagnozie pogłębionej w celu rozpoznania szczegółowych problemów, których nie można było wyznaczyć opierając się o wskaźniki statystyczne zaproponowane w pierwszej części diagnozy.

4 ■ Wyznaczenie obszarów rewitalizacji z uwzględnieniem partycypacji mieszkańców i lokalnych liderów – diagnoza pogłębiona

4.1. Partycypacyjna ocena obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego. Obszar rewitalizacji wyznaczono jako teren zurbanizowany w obszarze zdegradowanym w oparciu o największą kumulację zjawisk problemowych oraz potencjałów rozwojowych zaobserwowanych w trakcie diagnozy pogłębionej obszaru zdegradowanego. Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji jest wypadkową wielu opinii na temat problemów, jak również potencjałów zlokalizowanych na terenie gminy.

W celu wskazania obszarów zdegradowanych, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji dokonano agregacji wszystkich wskaźników. W ramach procesu oznaczano miejscowości, które w dokonanej diagnozie wskazywane były jako te o najtrudniejszej sytuacji w badanym aspekcie.

Analiza wskaźnikowa uzupełniona została o elementy pozostałych metod i technik badawczych w celu uzyskania jak najpełniejszej wiedzy o problemach każdego obszaru. Szczególnie istotne były w tym przypadku analizy jakościowe oparte na technikach bezpośrednich wywiadów, które pozwalają na uchwycenie różnego typu niuansów i zróżnicowania w opinii, umykających przy analizie zgromadzonego za pomocą wskaźników materiału.

Na diagnozę pogłębioną składały się badania, w trakcie których zrealizowano:

- animacje lokalne z mieszkańcami,
- wywiad z przedstawicielem gminy,
- wywiady ankietowe z sołtysami,
- zogniskowany wywiad grupowy,
- analiza obszarów „popegeerowskich”⁷.

W procesie diagnozy pogłębionej największą uwagę poświęcono mieszkańcom, z którymi w trakcie spotkań animacyjnych we wszystkich sołectwach wspólnie wykonano diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej. Podjęto jednocześnie działania animacyjne w celu określenia potencjału rozwojowego i wypracowania pomysłów na projekty, których nadrzędnym celem jest rozwiązanie wskazanych wcześniej problemów.

Konsultowano obszar rewitalizacji z przedstawicielem gminy, który w trakcie bezpośredniego wywiadu pogłębionego opisał funkcjonowanie gminy ze względu na problemy społeczne,

⁷ Na podstawie wyników badania ewaluacyjnego pn. „Ocena wsparcia w obszarze rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 oraz identyfikacja potencjału i potrzeb regionu w zakresie rewitalizacji

zlokalizował je w poszczególnych miejscowościach, a także przedstawił wizję rozwiązania tych problemów i planowych działań w ramach rewitalizacji.

Przeprowadzono wywiady ze wszystkimi sołtysami w gminie Moryń, którzy odpowiadając na pytania zawarte w ankiecie wskazali istotne problemy, dokonali ich oceny a także wytypowali najpilniejsze działania odpowiadające wcześniej zdiagnozowanym problemom.

Zrealizowano zogniskowany wywiad grupowy, do udziału w którym zaproszono mieszkańców, lokalnych liderów, przedsiębiorców oraz najważniejszych aktorów życia społecznego i gospodarczego w gminie. Głównym celem tych wywiadów było wspólne wypracowanie projektów i zaangażowanie różnych grup interesów w proces rewitalizacji.

Tabela 7. Obszar rewitalizacji w gminie Moryń – ocena pogłębiona

Liczba mieszkańców	492	105	286	171	856
% mieszkańców gminy	11,40%	2,43%	6,63%	3,96%	19,84%
Rodzaj wskaźnika	Bielin	Gądno	Kłępicz	Mirowo	Witnica
Agregacja wskaźnikowa	9	7	8	8	7
Ocena jakościowa JST	+		+		+
Ocena jakościowa kwestii społecznych	+		+		+
Ocena jakościowa kwestii gospodarczych					
Ocena jakościowa kwestii funkcjonalno - przestrzennych i infrastrukturalnych	+	+	+	+	
Ocena kwestii środowiskowych				+	+
Ocena jakościowa w ramach FGI			+	+	+
Obszar "popegeerowski"	+		+		+
Agregacja pełna	13	8	13	11	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Na podstawie wyników badania pogłębionego należy zwrócić uwagę, że nie potwierdziła się diagnoza o szczególnie niekorzystnej sytuacji dla miejscowości Gądno, w związku z czym nie będzie ona poddana procesowi rewitalizacji. Można zatem wskazać na sołectwa, które składają się na obszar rewitalizacji, dla których dokonana została szczegółowa analiza ich potencjałów w tym zakresie. Są to:

- Bielin,
- Kłępicz,

- Mirowo,
- Witnica.

Podobszar Bielin

Z obszaru zdegradowanego sołectwa Bielin procesem rewitalizacji objęta będzie część miejscowości od południowej, obejmująca teren w okolicach byłych zabudowań PGR.

Teren wyłączony z obszaru rewitalizacji (adresy Bielin od 12 do 21) obejmuje w głównej mierze zabudowę jednorodzinną oraz budynki gospodarcze, gdzie występowanie problemów nie jest szczególnie nasilone.

Obszar rewitalizacji w obrębie Bielina jest spójny funkcjonalnie i przestrzennie, ma powierzchnię 18,5 ha oraz zamieszkuje go 329 osób.

Mapa 1. Podobszar rewitalizacji Bielin

LEGENDA:

- obszar rewitalizacji

Skala:

LEGENDA:

- obszar rewitalizacji

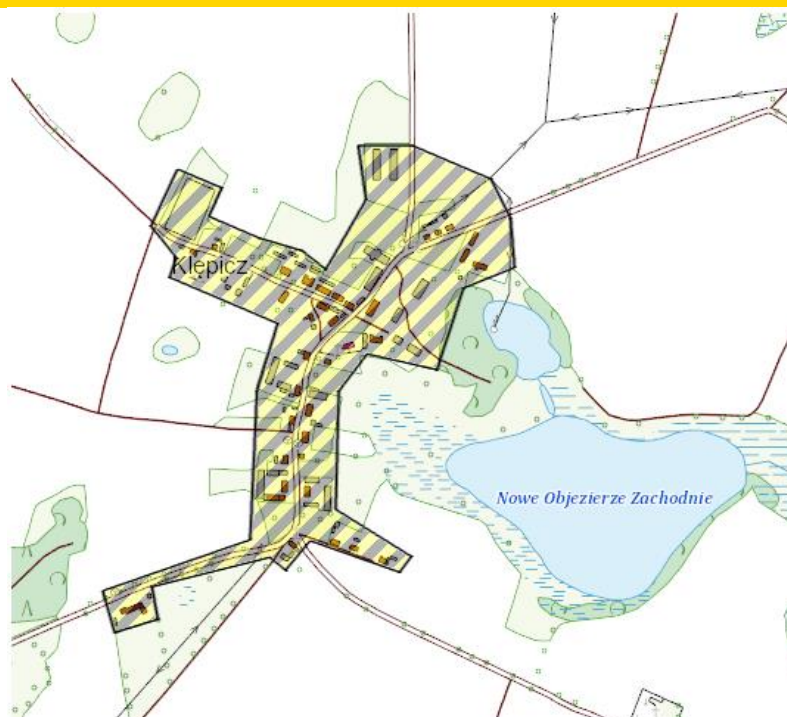
Skala:

Podobszar Klępicz

Procesem rewitalizacji objęto całość miejscowości. Obszar rewitalizacji Klępicz jest spójny funkcjonalnie i przestrzennie, ma powierzchnię 24 ha oraz zamieszkaną jest przez 286 osób.

Mapa 2. Podobszar rewitalizacji Klępicz

LEGENDA:

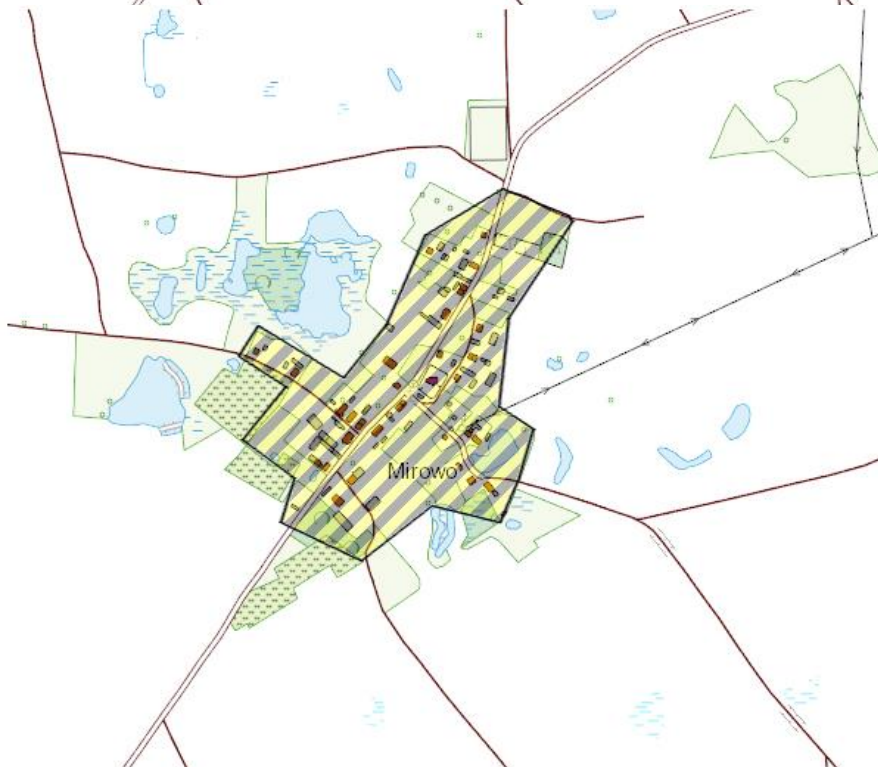
- obszar rewitalizacji

Skala:

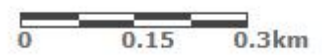
Mapa 3. Podobszar rewitalizacji Mirowo

LEGENDA:

 - obszar rewitalizacji

Skala:

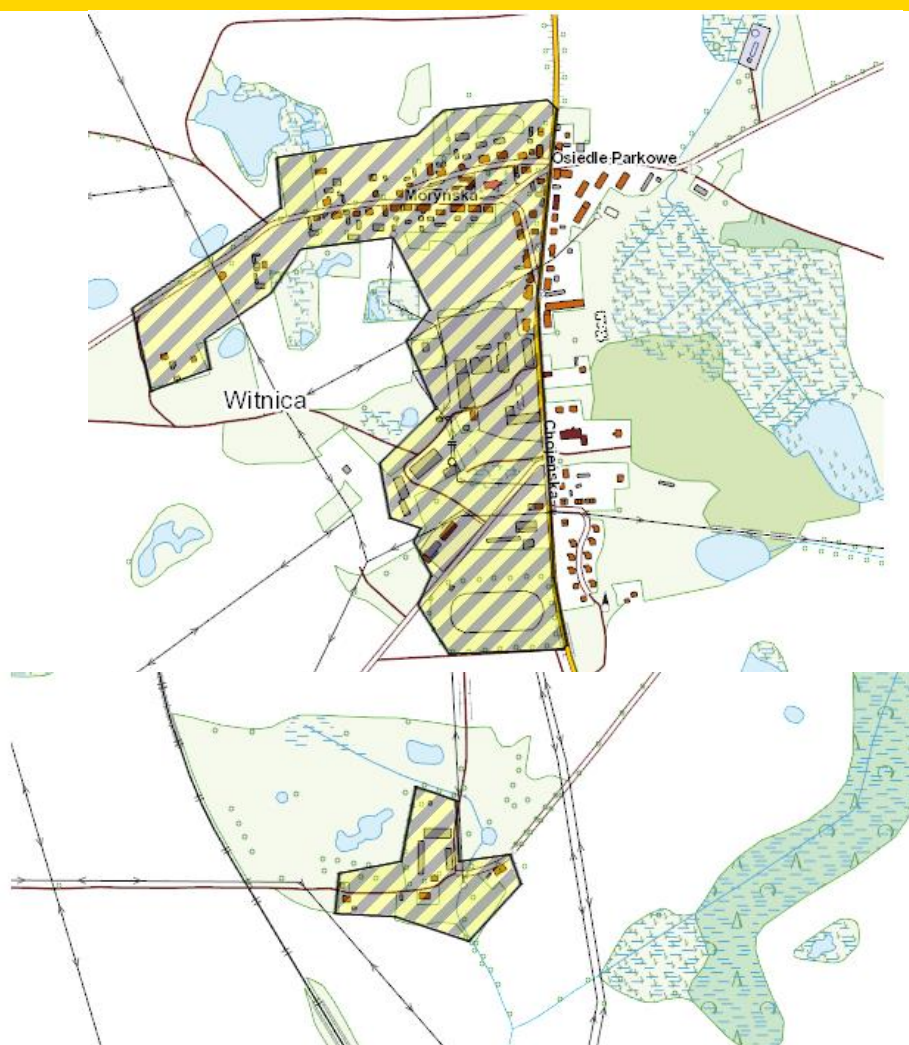

Podobszar Witnica

Z obszaru zdegradowanego sołectwa Witnica procesem rewitalizacji objęta będzie część miejscowości Witnica oraz miejscowość Wisław. Teren wyłączony z obszaru rewitalizacji w Witnicy to obejmuje osiedla Przyszłość i Parkowe oraz zabudowę jednorodzinną oraz budynki gospodarcze po wschodniej stronie ulicy Chojeńskiej, gdzie występowanie problemów nie jest szczególnie nasilone. Wisław w całości objęty będzie procesem rewitalizacji.

Obszary rewitalizacji w obrębie Witnicy i Wisławia są spójne funkcjonalnie i przestrzennie, mają powierzchnię 36 ha oraz zamieszkane są przez 506 osób.

Mapa 4. Podobszar rewitalizacji Witnica

LEGENDA:

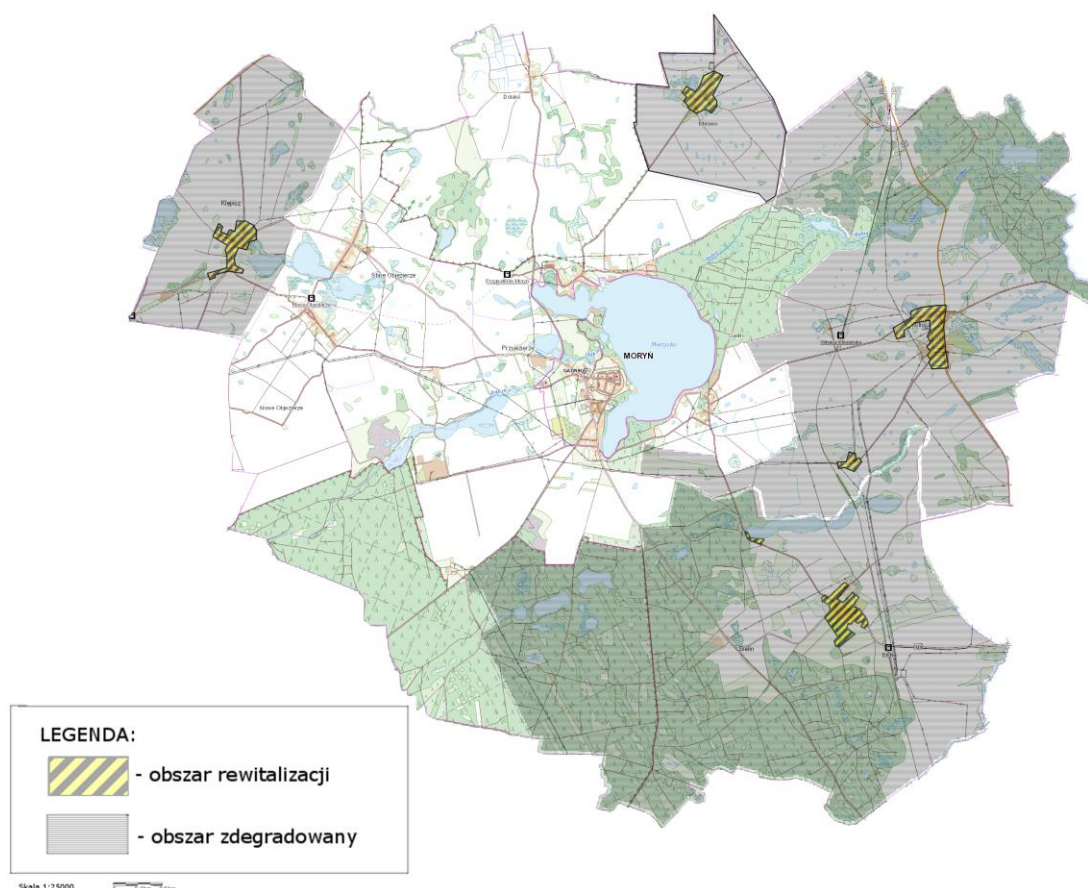
- obszar rewitalizacji

Skala:

Całkowita powierzchnia gminy wynosi: 124,9 km² (12 490 ha). Obszar rewitalizacji składa się z podobszarów o łącznej powierzchni 97,5 ha, zatem obszar rewitalizacji stanowi 0,78 % obszaru gminy.

Liczba mieszkańców gminy wynosi 4314 osób. Obszar rewitalizacji jest zamieszkały przez 1292 mieszkańców. Zatem obszar rewitalizacji zamieszkuje 29,95 % mieszkańców gminy.

4.2. Charakterystyka podobszarów rewitalizacji

Przedstawione poniżej problemy i potrzeby społeczne, techniczne i ogólnorozwojowe opisywanych podobszarów rewitalizacji są w pierwszej kolejności pochodną ustrojowych i gospodarczych procesów transformacji systemowej, których negatywne efekty przyjęły najostrzejsze formy właśnie na obszarach popegeerowskich przy jednocześnie występującej monofunkcyjności gospodarczej, tj. wyraźnej dominacji działalności rolniczej i niedorozwoju działalności pośrednio i/lub bezpośrednio niezwiązanych z pierwszym sektorem. Gwałtowność pierwszego etapu transformacji wraz z niedostatecznym zabezpieczeniem społecznym mieszkańców, brakiem wsparcia w kierunku podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych przy niskiej chłonności lokalnego rynku pracy, doprowadziła do szybkiego wzrostu bezrobocia, a w kolejnych latach do ucieczki młodszych i lepiej wykształconych mieszkańców poza gminę w ramach migracji ekonomicznych oraz do „dziedziczenia” biedy, niezaradności i uzależnienia od pomocy społecznej. W rezultacie pogłębiły się procesy depopulacji i starzenia. Jednocześnie pogorszyły się perspektywy rozwoju gospodarczego ze względu na niski poziom przedsiębiorczości i inwestycji zewnętrznych oraz ograniczone wpływy do budżetu lokalnego, a w dalszej kolejności – słaba jakość i niedostateczne rozwinięcie infrastruktury technicznej, włączając w to brak lub niewystarczającą komunikację z pobliskimi miastami (centrami usług i potencjalnymi lokalnymi rynkami pracy dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji).

4.3.1. Podobszar rewitalizacji Bielin

Problemy

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji:

- dostępność i jakość oferty kulturalnej (koncerty, przedstawienia, wydarzenia kulturalne),
- zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne (udział w zebraniach, wyborach),
- możliwość podejmowania pracy przez mieszkańców (liczba zakładów pracy),
- tereny popegeerowskie nie wykorzystane gospodarczo,
- brak infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- obiekty zabytkowe wymagające remontu
- obiekty użyteczności publicznej generujące niskie emisje

Potrzeby

Najważniejsze potrzeby podobszaru rewitalizacji Bielin:

- organizowanie większej liczby imprez kulturalnych i artystycznych dla mieszkańców,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- organizowanie zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców,
- przyciągnięcie nowych przedsiębiorców (tworzenie nowych miejsc pracy),
- wsparcie i promocja przedsiębiorców z regionu,
- zagospodarowanie parków i terenów zielonych,
- zorganizowanie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych,

Potencjały

Potencjałem rozwoju podobszaru rewitalizacji Bielin jest fakt, że jest to stosunkowo duża miejscowość. W związku z tym obszar ma dostęp do zasobów ludzkich, które mogą zaangażować się w proces rewitalizacji i nie dotyczą go problemy związane z brakiem dostępu do podstawowych usług. Ważnym potencjałem jest budynek starej szkoły, który może zostać zaadaptowany na potrzeby gospodarcze oraz zabudowania folwarku i parku gdzie znajduje się stadnina koni..

Propozycje rozwiązań

- utworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego, w którym można by realizować działania aktywizujące mieszkańców w różnych grupach wiekowych;
- rewitalizacja przestrzeni po byłym PGR;
- zagospodarowanie zabudowań szkoły;
- remont zabytkowego kościoła i wykorzystanie go na cele społeczne.
- organizacja zajęć kulturalnych
- aktywizacja zawodowa i społeczna

4.3.2. Podobszar rewitalizacji Klępicz

Problemy

- duża liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- niski poziom aktywności społecznej (działanie mieszkańców w organizacjach społecznych, kołach, grupach artystycznych),
- zabudowania byłego PGR,
- brak możliwości podejmowania pracy przez mieszkańców.
- obiekty zabytkowe wymagające remontu
- obiekty użyteczności publicznej generujące niskie emisje

Potrzeby

- rozwijanie gospodarki w oparciu o produkty turystyki i agroturystyki,
- poprawa jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- przyciągnięcie nowych przedsiębiorców do regionu (stworzenie nowych miejsc pracy).

Potencjały

- niewykorzystany teren boiska sportowego ,
- świetlica wiejska,
- niewielki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.
- budynek po starej szkole

Propozycje rozwiązań

- rozwój przedsiębiorczości na bazie lokalnej pasieki (zakład produkcyjny miodu)
- koncentracja aktywności społecznej wokół kompleksu sportowo-rekreacyjnego
- zagospodarowanie budynku starej szkoły
- remont zabytkowego kościoła i wykorzystanie go na cele społeczno-kulturalne.
- organizacja zajęć kulturalnych
- aktywizacja zawodowa i społeczna

4.3.3. Podobszar rewitalizacji Mirowo

Problemy

- brak oferty kulturalnej,
- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- poziom zamożności mieszkańców,
- stan dróg,
- stan zabytków i miejsc historycznych (kościół, park przy dworski),

Potrzeby

- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- wsparcie i promocja regionalnych przedsiębiorców,
- rozwój lokalnych NGO
- tworzenie nowych produktów lokalnych,
- poprawa estetyki,
- renowacja zabytków i miejsc historycznych.

Potencjały

- park przy zabudowaniach dworskich,
- stara kuźnia i remiza
- aktywność społeczna części mieszkańców,
- świetlica wiejska
- przebiegająca nieopodal ścieżka rowerowa

Propozycje rozwiązań

- rewitalizacja terenu parku,
- budowa infrastruktury rekreacyjnej (siłownia plenerowa),
- remont zabytkowego kościoła i wykorzystanie go na cele społeczno-kulturalne.
- organizacja zajęć, działań aktywizacyjnych
- stara kuźnia i remiza jako miejsce warsztatów dla turystów (miejsca pracy w nowym NGO)
- organizacja zajęć kulturalnych
- aktywizacja zawodowa i społeczna

4.3.4. Podobszar rewitalizacji Witnica

Problemy

- jakość oferty kulturalnej,
- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- poziom zamożności mieszkańców,
- dbałość mieszkańców o czystość środowiska naturalnego,
- stan zabytków i miejsc historycznych (kościół),
- niska aktywność społeczna.
- brak miejsca aktywności mieszkańców Wisławia

Potrzeby

- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- rozwój lokalnych przedsiębiorstw (stworzenie nowych miejsc pracy),
- poprawa estetyki,
- renowacja zabytków i miejsc historycznych.
- stworzenie przestrzeni dla aktywności kulturalnej i społecznej

Potencjały

- zabytkowy kościół,
- możliwość zagospodarowania infrastruktury po PGR
- niewykorzystany budynek szkoły
- aktywność społeczna części mieszkańców

Propozycje rozwiązań

- remont zabytkowego kościoła i wykorzystanie go na cele społeczno-kulturalne,
- zagospodarowania infrastruktury po PGR
- stworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców Wisławia.
- organizacja zajęć kulturalnych
- aktywizacja zawodowa i społeczna

5 ■ Wizja, cele i kierunki działania

5.1. Wizja

Rewitalizacja jest kompleksowym wielotorowym procesem przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanej części miejscowości, mającym na celu podniesienie poziomu życia mieszkańców, jak również przywrócenie ładu przestrzennego i wspomaganie działań prowadzących do ożywienia gospodarczego. Dokument i realizacja jego zapisów ma jednocześnie doprowadzić do odbudowy więzi społecznych i zapobiegać patologiom społecznym.

Niezwykle istotna dla powodzenia realizacji programu jest kompleksowość podejmowanych działań rewitalizacyjnych, ponieważ w dużym stopniu decyduje o niej skumulowanie założeń inwestycyjnych na danym obszarze rewitalizacyjnym, co przyczynia się do osiągnięcia odpowiedniej skali przeobrażeń (zmian). Punktem odniesienia dla planowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest przede wszystkim ich kontekst społeczny. Realizacja projektów ma znaczący wpływ na rozwój obszaru rewitalizowanego i na tworzenie nowych miejsc pracy.

Planowany efekt rewitalizacji

Dzięki wprowadzonym zmianom, rewitalizowane miejscowości uzyskają nowy wizerunek – miejscowości zadbanej i atrakcyjnej nie tylko dla mieszkańców, ale także dla turystów i inwestorów, którzy chętniej rozpoczną działalność gospodarczą w takim obszarze. Przemiany przestrzenne (powstanie infrastruktury) mają duży wpływ na obszar gospodarczy. Powstawanie nowych podmiotów gospodarczych jest równoznaczne z tworzeniem nowych miejsc pracy, a co za tym idzie, z poprawą warunków i poziomu życia mieszkańców. Zadbane i atrakcyjne miejscowości gminy, potencjał społeczny i estetyka krajobrazu – to korzystne warunki dla rozwoju rekreacji i integracji na danym obszarze. Niesie to ze sobą pozytywne oddziaływanie dla lokalnej gospodarki, wynikające z rozwoju przedsiębiorczości, powstawania nowych miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia, napływu nowych inwestycji, dochodów uzyskanych z obecności turystów lub osób przejezdnych. Realizacja przedsięwzięć zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji (LPR) spowoduje, że coraz więcej osób wyrazi chęć zamieszkania w gminie. Realizacja zadań przewidzianych w LPR spowoduje większą integrację mieszkańców, co zainicjuje wzrost liczby imprez plenerowych oraz będzie żywą promocją Morynia. Zniknie apatia społeczna i wzrośnie zadowolenie z zamieszkiwania właśnie w tej miejscowości. LPR ma istotny wpływ na przezwyciężenie zjawisk negatywnych w obszarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Lokalny Program Rewitalizacji charakteryzuje się:

- kompleksowością, czyli całościowym spojrzeniem na obszar wymagający rewitalizacji, na którym podejmowane działania w sferze infrastrukturalnej, gospodarczej, społecznej i środowiskowej są w pełni ze sobą zintegrowane i podporządkowane tym samym celom;
- koordynacją działań, czyli takim zarządzaniem LPR, aby realizowane przedsięwzięcia były zgodne z ustalonym harmonogramem, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów istniejących, jak i powstałych dzięki realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- wieloletniością – stopień skomplikowania procesu rewitalizacji, konieczność podjęcia wielu działań oraz ich koszt zmusza do rozłożenia zadań inwestycyjnych na wiele lat.

Wpływ działań LPR na polityki horyzontalne UE

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w LPR oddziałują pozytywnie na następujące polityki horyzontalne UE

1. Politykę równych szans – we wszystkich operacjach inwestycyjnych będzie uwzględniona zasada równych szans:

- kobiet i mężczyzn do pracy, o ile w wyniku realizacji projektów uda się bezpośrednio przez Beneficjenta wygenerować takie miejsca pracy;
- dostępu do obiektów i miejsc bez względu na płeć, wiek, wykształcenie, orientację seksualną, stopień niepełnosprawności.

2. Politykę społeczeństwa informacyjnego – każda inwestycja (o ile będzie to uzasadnione zakresem) będzie realizowana zgodnie z polityką społeczeństwa informacyjnego.

3. Politykę zatrudnienia – projekty przewidziane do realizacji w ramach LPR będą bezpośrednio bądź pośrednio generować nowe, stałe miejsca pracy. Osiągnięcie celu głównego LPR: zwiększenia atrakcyjności turystycznej i gospodarczo-społecznej gminy przyczyni się w sposób bezpośredni do tworzenia klimatu przedsiębiorczości.

5.2. Cele i kierunki działania

Proces wyznaczenia celów programu rewitalizacji oparto na zdiagnozowanych problemach oraz zidentyfikowanych potrzebach lokalnej społeczności. W założeniach przyjęto, że **głównym celem programu jest ożywienie obszaru rewitalizacji poprzez wielopłaszczyznowe działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki**. Realizacji głównego zamierzenia, a także osiągnięciu zakładanych efektów rewitalizacji w każdym podobszarze, mają służyć **cztery cele szczegółowe** oraz odpowiadające im kierunki działań, dostosowane do charakteru potrzeb poszczególnych podobszarów.

Cel 1. Sfera społeczna

- Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy.
- Przeciwdziałanie niekorzystnym przemianom demograficznym i społecznym.
- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu.

Cel 2. Sfera gospodarcza

- Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój przedsiębiorczości lokalnej.
- Wspieranie aktywności ekonomicznej mieszkańców, w tym wspieranie zatrudnienia socjalnego i inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej.
- Promocja produktów i usług lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem produktów turystycznych.

Cel 3. Sfera techniczna

- Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.
- Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych.

Cel 4. Sfera funkcjonalno-przestrzenna

- Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
- Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.

O wyborze poszczególnych zadań do realizacji decydują następujące kryteria:

1. oddziaływanie projektu na tworzenie w obszarze rewitalizowanym nowych podmiotów gospodarczych i nowych miejsc pracy;
2. powstawanie w wyniku projektu nowych sektorów usług lub nowych produktów turystycznych;
3. wpływ na wzrost wartości historycznej i kulturowej rewitalizowanych obiektów i obszarów;
4. poprawa estetyki przestrzeni publicznej;
5. wyprowadzenie obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego, w szczególności poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie nowych warunków do jego rozwoju.

6 ■ Lista projektów rewitalizacyjnych

6.1. Główne projekty rewitalizacyjne dotyczące obszaru zdegradowanego, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji

Projekty inwestycyjne

Bielin

- Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego dla mieszkańców – B1
- Rewitalizacja parku/folwarku – B2
- Adaptacja budynku starej szkoły wraz z terenem przyległym na bawialnię dla dzieci - B3
- remont zabytkowego kościoła w Bielinie – B4
- zagospodarowanie terenu przy Jeziorze Bieliń – B5

Klępicz

- Zakład produkcyjny miodu pitnego na bazie lokalnej pasieki – K1
- Budowa zaplecza socjalnego i modernizacja istniejącej infrastruktury boiska sportowego w celu stworzenia odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć sportowych – K2
- Renowacja kościoła w Klępiczu – K3

Witnica

- Adaptacja budynku dawnego PGR na warsztat mechaniczny przedsiębiorstwa przewozowo-turystycznego – W1
- Adaptacja budynku poszkolnego na Wiejskie Centrum Kultury w Witnicy –W2
- Renowacja kościoła w Witnicy - W3
- Stworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców Wisławia –W4

Mirowo

- Stara kuźnia i remiza, rewitalizacja na miejsce warsztatów dla turystów – M1
- Renowacja kościoła w Mirowie – M2
- Montaż urządzeń siłowni plenerowej – M3
- Remont i doposażenie świetlicy jako siedziby stowarzyszenia – M4
- „park huśtawek – park wspomnień” – zagospodarowanie alejek parku podworskiego w Mirowie – M4

Projekty nieinwestycyjne

- Program edukacyjny pt. „Odkrywamy słodkie tajemnice” oraz Festiwal Miodów Pitnych - NI1
- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej –NI2
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych – NI3
- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi – NI4
- „Kuźnia Talentów w Mirowie” – organizowanie warsztatów (bibułkarstwo, rzeźbiarstwo, wiklina, szydełkowanie itp.) w zabytkowym budynku kuźni – NI5

1. Tytuł projektu
B1- Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego dla mieszkańców.
2. Miejsce realizacji
Bielin dz. 184/44
3. Podmiot wnioskujący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Rozwój infrastruktury sportowej

Zgodność z celami LPR:

- 1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy
- 3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.
- 4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego. Boisko z budynkiem socjalnym, siłownia zewnętrzna, elementy małej architektury (ławki kosze na śmieci), wiata.

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 2 ha

Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury: 1

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1

7. Wskaźnik rezultatu

Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 20

Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 400

8. Szacunkowy koszt projektu

500 tys.

8a. Źródła finansowania

RPO WZ, budżet gminy

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2018–2020

10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR

NI2 - Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

1. Tytuł projektu

B2- Rewitalizacja parku/fołwarku w Bielinie.

2. Miejsce realizacji

Bielin, dz. 212/3

3. Podmiot wnioskujący

Stadnina Koni Bielin Sp. z o.o.

3a. Podmiot realizujący-inwestor**3b. Partnerzy****4. Cele projektu**

Zachowanie dziedzictwa historycznego, Rozwój przedsiębiorczości

Zgodność z celami LPR:

2.1 Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

Remont zabytkowego obiektu fołwarku (zabudowania byłego PGR) wraz z parkiem. Wykonanie prac konserwacyjnych i odtworzenie infrastruktury. Ścieżka edukacyjna dotycząca historii stadniny koni w Bielinie.

6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 2 ha Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
7. Wskaźnik rezultatu:
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100 Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 1
8. Szacunkowy koszt projektu:
1,5 mln.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, środki prywatne
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI3- Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych NI2- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

1. Tytuł projektu
B3 - Adaptacja budynku starej szkoły wraz z terenem przyległym na bawialnię dla dzieci.
2. Miejsce realizacji

Bielin, dz. 71
3. Podmiot wnoszący
podmiot prywatny
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Budynek zabytkowy – zmiana funkcji na użytkową Zgodność z celami LPR: 2.1 Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój przedsiębiorczości lokalnej. 4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Adaptacja budynku wraz z terenem przyległym na bawialnie dla dzieci. W ramach projektu część pomieszczeń dawnego budynku szkolnego zostanie zaadaptowana na bawialnie dla dzieci (prace remontowo-budowlane oraz zakup wyposażenia) uzupełnieniem bawialni będzie plac zabaw zlokalizowany na terenie przyległym do budynku.
6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,1 ha Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
7. Wskaźnik rezultat:

Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 1
Liczba nowych miejsc pracy: 1
8. Szacunkowy koszt projektu
200 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, środki prywatne
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI3- Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych

1. Tytuł projektu
B4 - Remont zabytkowego kościoła w Bielinie
2. Miejsce realizacji
Bielin, dz. 213/1
3. Podmiot wnioskujący
Parafia
3a. Podmiot realizujący-inwestor

3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Zachowanie dziedzictwa kultury Zgodność z celami LPR: 3.2 Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych 4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Remont zabytkowego kościoła zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Dokonanie inwentaryzacji architektonicznej, przygotowanie projektu i przeprowadzenie prac remontowych w obszarze dachu i fundamentów.
6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 1 ha Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100
8. Szacunkowy koszt projektu
200 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, środki własne parafii
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi
1. Tytuł projektu
B5- Zagospodarowanie terenu przy Jeziorze Bieliń
2. Miejsce realizacji
Bielin dz. 118
3. Podmiot wnoszący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Zagospodarowanie terenu przy jeziorze Bielin Zgodność z celami LPR: 1.2 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy 3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji. 4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Zagospodarowanie terenu poprzez budowę wiaty, pomostów, elementów placu zabaw, małej architektury (ławki, ławostoły, kosze na śmieci), miejsce na grilla i ognisko, stojaki na rowery, a także nawiezenie piasku i ziemi w celu wyrównania terenu, utworzenie miejsca biwakowego itp.

6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,95 ha Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury: 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób odpoczywających na utworzonym obiekcie w ciągu roku: 400 oraz liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych- 100
8. Szacunkowy koszt projektu
500 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2019–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI2 - Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

1. Tytuł projektu
B5- Zagospodarowanie terenu przy Jeziorze Bieliń
2. Miejsce realizacji
Bieliń dz. 118
3. Podmiot wnioskujący

Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Zagospodarowanie terenu przy jeziorze Bielin Zgodność z celami LPR: 1.3 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy 3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji. 4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Zagospodarowanie terenu poprzez budowę wiaty, pomostów, elementów placu zabaw, małej architektury (ławki , ławostoły, kosze na śmieci), miejsce na grilla i ognisko, stojaki na rowery, a także nawiezenie piasku i ziemi w celu wyrównania terenu, utworzenie miejsca biwakowego itp.
6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,95 ha Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury: 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób odpoczywających na utworzonym obiekcie w ciągu roku: 400 oraz liczba osób biorących

udział w wydarzeniach kulturalnych- 100
8. Szacunkowy koszt projektu
500 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2019–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI2 - Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

1. Tytuł projektu
K1- Zakład produkcyjny miodu pitnego utworzony na bazie lokalnej pasieki.
2. Miejsce realizacji
Kłępicz, dz. 64/3
3. Podmiot wnioskujący
podmiot prywatny
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy

4. Cele projektu

Rozwój przedsiębiorczości. Nowy produkt turystyczny.

Zgodność z celami LPR:

2.1 Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

2.3 Promocja produktów i usług lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem produktów turystycznych.

4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

Przed budynkiem dawnej szkoły przygotowana zostanie ścieżka edukacyjna o pszczołach, a z budynkiem przewidziana jest budowa domków do apiterapii (inhalacje powietrzem z ulą). W ramach projektu niszczący budynek poszkolny zyska nową funkcję (miodosytnia i rozlewnia miodów). Pasieka Miody Jana znajduje się na terenie otuliny Cedyńskiego Parku Krajobrazowego i oferuje wielokrotnie nagradzane, najwyższej jakości miody, w tym „Akacyjny Miód Cedyński” wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa. W obiekcie przewidziano miodosytnie (produkcja miodu pitnego), rozlewnię miodów, salę konferencyjną oraz sklep firmowy z kawiarnią. Obiekt znajduje się przy powstającej ścieżce rowerowej (Trasa Pojezierna).

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,8 ha

Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1

Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury: 1

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1

7. wskaźnik rezultatu

Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 3

Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100

Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 1
8. Szacunkowy koszt projektu
300 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, środki własne
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI1- Program edukacyjny pt. „Odkrywamy słodkie tajemnice” oraz Festiwal Miodów Pitnych

1. Tytuł projektu
K2- Budowa zaplecza socjalnego i modernizacja istniejącej infrastruktury boiska sportowego w celu stworzenia odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć sportowych
2. Miejsce realizacji
Klępicz, dz. 146/32
3. Podmiot wnioskujący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor

3b. Partnerzy
4. Cele projektu
<p>Rozwój infrastruktury sportowej</p> <p>Zgodność z celami LPR:</p> <p>1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy.</p> <p>3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.</p> <p>4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.</p>
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
<p>W ramach projektu zmodernizowana zostanie infrastruktura istniejącego boiska (doprowadzone zostaną media, zainstalowane zostanie oświetlenie dozorowe) i zbudowane zostanie zaplecze socjalne (budynki gospodarcze z pomieszczeniami szatniowymi). W ramach projektu przewiduje się zastosowanie rozwiązań ekologicznych.</p>
6. Wskaźniki produktu
<p>Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 1 ha</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1</p>
7. Wskaźnik rezultatu
<p>Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 15</p> <p>Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 300</p>
8. Szacunkowy koszt projektu
300 tys.

8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2019–2021
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI2- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

1. Tytuł projektu
K3 - Renowacja kościoła w Klępiczu
2. Miejsce realizacji
Klępicz dz. 68
3. Podmiot wnioskujący
parafia
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Zachowanie dziedzictwa kultury

Zgodność z celami LPR:

3.2 Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych

4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

Remont zabytkowego kościoła zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Dokonanie inwentaryzacji architektonicznej, przygotowanie projektu i przeprowadzenie prac remontowych w obszarze dachu i fundamentów.

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 2 ha

Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1

7. Wskaźnik rezultatu

Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5

Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100

8. Szacunkowy koszt projektu

300 tys.

8a. Źródła finansowania

RPO WZ, budżet parafii

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2018–2020

10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR

NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi

1. Tytuł projektu
W1- Adaptacja byłego budynku PGR na warsztat mechaniczny przedsiębiorstwa przewozowo-turystycznego.
2. Miejsce realizacji:
Witnica, dz. 102/75
3. Podmiot wnioskujący
podmiot prywatny
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Rewitalizacja budynków po PGR; Rozwój przedsiębiorczości; Zgodność z celami LPR: 2.1 Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój przedsiębiorczości lokalnej. 2.2 Wspieranie aktywności ekonomicznej mieszkańców, w tym wspieranie zatrudnienia socjalnego i inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej. 3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Adaptacja byłego budynku PGR na warsztat mechaniczny. Adaptacja zdegradowanych zabudowań na halę warsztatową i garaże wraz z zakupem wyposażenia. Budowa zaplecza biurowo – socjalnego wraz

z zakupem wyposażenia.

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 1 ha

Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1

7. Wskaźnik rezultatu

Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 1

Liczba nowych miejsc pracy: 2

8. Szacunkowy koszt projektu

500 tys.

8a. Źródła finansowania

RPO WZ, środki własne

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2018–2020

10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR

NI3- Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych

1. Tytuł projektu

W2 - Adaptacja budynku poszkolnego na Wiejskie Centrum Kultury w Witnicy.

2. Miejsce realizacji

Witnica, dz. 20

3. Podmiot wnioskujący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
<p>Rozwój infrastruktury kulturalnej</p> <p>Zgodność z celami LPR:</p> <p>1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy.</p> <p>1.2 Przeciwdziałanie niekorzystnym przemianom demograficznym i społecznym</p> <p>4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.</p> <p>4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.</p>
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
<p>Zmiana funkcji budynku po byłej szkole. Uzyskanie warunków technicznych dla nowej funkcji obiektu. Prace budowlane związane z adaptacją. Utworzenie Wiejskiego Centrum Kultury. Planuje się oddzielenie obiektu od szkoły podstawowej, z zachowaniem wejścia ewakuacyjnego, służącego również jako wejście pomocnicze na scenę. Głównym wejściem będzie poszerzone wejście od strony podwórka. Projektuje się nowy układ pomieszczeń powstaną dwie sale umożliwiające organizowanie małych imprez: sala komputerowa połączona z korytarzem użytkowana będzie jako jedna z sal świetlicy, znajdzie się tu mała scena. Obecna sala matematyczno-chemiczna zostanie poszerzona i będzie służyła jako druga sala świetlicy wiejskiej. W miejscu ostatniej sali lekcyjnej projektuje się zaplecze sanitarne z toaletą męską, damską i dla osób niepełnosprawnych oraz pomieszczeniem gospodarczym. Funkcja dotychczasowego zaplecza kuchennego wraz z magazynem zostanie dostosowana na potrzeby działań realizowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich. Przewidziane jest ogrzewanie elektryczne oraz instalacja fotowoltaiczna. W ramach projektu zakupione zostanie także wyposażenie</p>

<p>obiekty.</p>
<p>6. Wskaźniki produktu</p>
<p>Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,12 ha</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1</p>
<p>7. Wskaźnik rezultatu</p>
<p>Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 30</p> <p>Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 300</p>
<p>8. Szacunkowy koszt projektu</p>
<p>600 tys.</p>
<p>8a. Źródła finansowania</p>
<p>RPO WZ, budżet gminy</p>
<p>9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu</p>
<p>2018–2020</p>
<p>10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR</p>
<p>NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi</p>
<p>1. Tytuł projektu</p>
<p>W3 - Renowacja kościoła w Witnicy</p>
<p>2. Miejsce realizacji</p>
<p>Witnica, dz. 21</p>

3. Podmiot wnioskujący
parafia
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Zachowanie dziedzictwa kulturowego Zgodność z celami LPR: 1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy. 3.2 Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych. 4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i gospodarcze.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Remont zabytkowego kościoła zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Dokonanie inwentaryzacji architektonicznej, przygotowanie projektu i przeprowadzenie prac remontowych w obszarze dachu i fundamentów.
6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,041 ha Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 200

8. Szacunkowy koszt projektu
500 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet parafii
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi

1. Tytuł projektu
W4- Stworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców Wisławia
2. Miejsce realizacji:
Wisław, dz. 117/31
3. Podmiot wnioskujący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy

4. Cele projektu
<p>Stworzenie miejsca rekreacji</p> <p>Zgodność z celami LPR:</p> <p>1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy.</p> <p>3.2 Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych.</p> <p>4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.</p>
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
<p>W ramach projektu powstanie infrastruktura rekreacyjna dla mieszkańców miejscowości Wisław (plac zabaw dla dzieci oraz wiata wypoczynkowa), która nie tylko pozwoli urozmaicić formy spędzania wolnego czasu ale również ułatwi integrację mieszkańców Wisławia.</p> <p>W ramach projektu powstanie niewielki plac zabaw z wiata wypoczynkową.</p>
6. Wskaźniki produktu
<p>Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,1 ha</p> <p>Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury: 1</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1</p>
7. Wskaźnik rezultatu
<p>Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 10</p> <p>Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 200</p>
8. Szacunkowy koszt projektu
50 tys.
8a. Źródła finansowania
PROW 2014-2020

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2018-2019

10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR

NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi
 W2 - Adaptacja budynku poszkolnego na Wiejskie Centrum Kultury w Witnicy.

1. Tytuł projektu

M1 - Stara kuźnia i remiza, adaptacja na miejsce organizacji warsztatów rękodzielniczych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

2. Miejsce realizacji

Mirowo, dz. 379 i 353

3. Podmiot wnioskujący

gmina, NGO

3a. Podmiot realizujący-inwestor**3b. Partnerzy**

Gmina Moryń

4. Cele projektu

Rozwój społeczności lokalnej i powstanie nowego produktu turystycznego.

Zgodność z celami LPR:

1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze

gminy.

2.2 Wspieranie aktywności ekonomicznej mieszkańców, w tym wspieranie zatrudnienia socjalnego i inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej.

2.3 Promocja produktów i usług lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem produktów turystycznych.

4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

W ramach projektu dwa zabytkowe budynki wykonane z gładów narzutowych oraz cegły (dawna kuźnia i remiza) zostaną adaptowane na magazyn (dawna remiza) materiałów niezbędnych do prowadzenia zajęć warsztatowych, pomieszczenia warsztatowe „KUŹNIA TALENTÓW” (dawna kuźnia), w których organizowane będą warsztaty rękodzielnicze dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Dodatkowo przy budynku wykonane zostanie oświetlenie solarne.

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,03 ha

Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 2

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1

7. Wskaźnik rezultatu

Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 15

Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 200

Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 1

8. Szacunkowy koszt projektu

300 tys.

8a. Źródła finansowania

RPO WZ, budżet gminy

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2019–2021
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI5 - „Kuznia Talentów w Mirowie” – organizowanie warsztatów (bibułkarstwo, rzeźbiarstwo, wiklina, szydełkowanie itp.) w zabytkowym budynku kuźni.

1. Tytuł projektu
M2 - Renowacja kościoła w Mirowie
2. Miejsce realizacji
Mirowo, dz. 71
3. Podmiot wnioskujący
parafia
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Zachowanie dziedzictwa kultury
Zgodność z celami LPR:
3.2 Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych
4.2 Rewaloryzacja obiektów (w tym obiektów zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne i

gospodarcze.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

Remont zabytkowego kościoła zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Dokonanie inwentaryzacji architektonicznej, przygotowanie projektu i przeprowadzenie prac remontowych w obszarze dachu i fundamentów.

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,03 ha

Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1

7. Wskaźnik rezultatu

Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5

Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100

8. Szacunkowy koszt projektu

300 tys.

8a. Źródła finansowania

RPO WZ, budżet parafii

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2018–2020

10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR

NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi

1. Tytuł projektu

M3 -Montaż urządzeń siłowni plenerowej.
2. Miejsce realizacji
Mirowo, dz. 363/7
3. Podmiot wnoszący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Budowa infrastruktury spędzania czasu wolnego Zgodność z celami LPR: 1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy. 3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji. 4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Montaż sześciu urządzeń siłowni plenerowej (urządzenia atestowane dla osób w różnym wieku) wraz wykonaniem ogrodzenia obiektu.
6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,01 ha Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury: 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 300
8. Szacunkowy koszt projektu
30 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI2- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

1. Tytuł projektu
M4 - Remont i doposażenie świetlicy jako siedziby stowarzyszenia.
2. Miejsce realizacji
Mirowo
3. Podmiot wnioskujący

Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Rozbudowa infrastruktury kultury Zgodność z celami LPR: 1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy. 3.1 Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji. 4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Remont i doposażenie świetlicy wiejskiej. Wydzielenie miejsca na realizację dodatkowych funkcjonalności związanych z powstaniem stowarzyszenia mieszkańców obszaru rewitalizowanego.
6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,01 ha Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 10 Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 250 Liczba NGO ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 1

8. Szacunkowy koszt projektu
200 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy, OWES
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2018–2020
10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR
NI4 - Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi U3 - wsparcie w tworzeniu podmiotów integracji społecznej na obszarach rewitalizowanych i rozwój ekonomii społecznej U6 - Odtworzenie „Alei Gwiazd Polskich Sadów”.

1. Tytuł projektu
M5 - „Park huśtawek – park wspomnień” – zagospodarowanie alejek parku podworskiego w Mirowie
2. Miejsce realizacji
Mirowo, dz. 192/2
3. Podmiot wnioskujący
Gmina Moryń
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy

4. Cele projektu
<p>Rozbudowa infrastruktury kultury</p> <p>Zgodność z celami LPR:</p> <p>1.1 Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy.</p> <p>3.2 Poprawa wizerunku i atrakcyjności przestrzeni publicznych.</p> <p>4.1 Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu</p>
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
<p>W ramach projektu zabytkowy park w Mirowie zyska nową społeczną funkcję. Obecnie zaniedbany teren zielony , który od dawna w miejscowości nie pełni istotnej funkcji, po realizacji projektu będzie miejscem spotkań, spacerów, odpoczynku. Przy odtworzonych alejkach parkowych ustawione zostaną stylowe huśtawki z szerokimi ławkami, których oparcia wykonane z drewna będą ozdobione przez mieszkańców w ramach warsztatów rzeźbiarskich. Zamontowana zostanie również huśtawka na konarze drzewa, na którym wcześniej taka huśtawka była zamontowana. Park ma ponownie tętnić życiem jak piękne i bezpieczne wypoczynku i rekreacji.</p>
6. Wskaźniki produktu
<p>Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,5 ha</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury: 1</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1</p>
7. Wskaźnik rezultatu
<p>Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5</p> <p>Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 250</p>
8. Szacunkowy koszt projektu
100 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy

9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2020–2022

10. Powiązanie z pozostałymi projektami LPR

NI2- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;

NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi

Projekty nieinwestycyjne

1. Numer i tytuł projektu:

NI1

Program edukacyjny pt. „Odkrywamy słodkie tajemnice” oraz Festiwal Miodów Pitnych

2. Miejsce realizacji:

Kłępicz,

3. Podmiot wnioskujący:

podmiot prywatny

3a. Podmiot realizujący-inwestor:

3b. Partnerzy:

4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt

Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy

Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu

Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu

5. Zakres rzeczowy projektu:
Przekazywanie wiedzy pszczelarskiej poprzez zabawę i wypoczynek w otwartej przestrzeni (na podstawie ścieżki edukacyjnej „Odkrywamy słodkie tajemnice” i infrastruktury pasieki). Organizacja cyklicznej imprezy „Festiwal Miodów Pitnych”.
6. Wskaźniki:
Produktu: Liczba mieszkańców uczestnicząca w działaniach edukacyjnych i animacyjnych – 250 osób/rok
Rezultatu: Liczba zorganizowanych festiwali - 1 rocznie
7. Szacunkowy kosztorys projektu:
50 tys.
8. Źródła finansowania
Środki prywatne, PROW 2014-2020
9. Powiązania z innymi projektami
K1- zakład produkcyjny miodu pitnego na bazie lokalnej pasieki
10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2019-2023

1. Numer i tytuł projektu:
NI2
Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej
2. Miejsce realizacji:
Bielin, Klępicz, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:

Gmina
3a. Podmiot realizujący-inwestor:
3b. Partnerzy:
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
<p>Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy</p> <p>Przeciwdziałanie niekorzystnym przemianom demograficznym i społecznym</p> <p>Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu</p> <p>Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu</p>
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu:
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja zajęć i szkoleń gry w piłkę nożną z dziećmi i młodzieżą na boisku wiejskim • Prowadzenie drużyn piłkarskich (udział w rozgrywkach ligowych) – około 24 meczów w sezonie • Organizowanie zawodów oraz imprez rekreacyjnych, sportowych i turystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - Majówka dla 30 dzieci z rodzicami (impreza coroczna) - Organizowanie wycieczek rowerowych po okolicy - Impreza Mikołajkowa dla 30 dzieci z rodzicami (impreza coroczna) • Organizacja wyjazdów integracyjnych, m. in. na imprezy sportowe
6. Wskaźniki produktu:
<p>Produktu:</p> <p>Liczba mieszkańców uczestnicząca w działaniach sportowych – 50 osób/rok</p> <p>Liczba mieszkańców uczestnicząca w działaniach integracyjnych – 250 osób/rok</p> <p>Rezultatu:</p> <p>Liczba nowych sekcji piłkarskich w gminie - 1</p>

7. Szacunkowy kosztorys projektu:
150 tys.
8. Źródła finansowania
Budżet Gminy; LGD; Fundusz Sołecki
9. Powiązania z innymi projektami
B1; K2; M3; M5
10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2018-2020

1. Numer i tytuł projektu:
NI3 - Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów zdegradowanych
Organizacja i prowadzenie zajęć edukacyjnych i animacyjnych dorosłych z zakresu aktywności zawodowej oraz przedsiębiorczości
2. Miejsce realizacji:
Bielin, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:
Gmina
3a. Podmiot realizujący-inwestor:
3b. Partnerzy:
Lokalni przedsiębiorcy i stowarzyszenia
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy

Przeciwdziałanie niekorzystnym przemianom demograficznym i społecznym

Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu

Wspieranie aktywności ekonomicznej mieszkańców w tym wspieranie zatrudnienia socjalnego i inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu:

Organizacja i prowadzenie zajęć szkoleniowych osób dorosłych z zakresu aktywności zawodowej oraz przedsiębiorczości dla mieszkańców terenów rewitalizowanych.

6. Wskaźniki projektu:

Produktu:

Liczba mieszkańców uczestnicząca w zajęciach i działaniach szkoleniowych – minimum 50 osób/rok

Rezultatu:

Liczba osób bezrobotnych, które uzyskały zatrudnienie: 3

7. Szacunkowy kosztorys projektu:

200 tys.

8. Źródła finansowania

Budżet Gminy; EFS

9. Powiązania z innymi projektami

B2; B3; W1

10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:

2018-2023

1. Numer i tytuł projektu:

NI4

Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi

2. Miejsce realizacji:
Bielin, Klępicz, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:
Gmina
3a. Podmiot realizujący-inwestor:
3b. Partnerzy:
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
<p>Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy</p> <p>Przeciwdziałanie niekorzystnym przemianom demograficznym i społecznym</p> <p>Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu</p> <p>Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu</p>
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu:
<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie świetlicy środowiskowej na bazie świetlicy, w której odbywać się będą zajęcia dla dzieci (zatrudnienie animatora, przy współpracy z PUP) • Organizacja i prowadzenie zajęć edukacyjnych i animacyjnych dla dzieci i młodzieży • Prowadzenie działań profilaktycznych na temat zagrożeń związanych z uzależnieniem (np. od komputera, narkotyków, alkoholu)
6. Wskaźniki:
<p>Produktu:</p> <p>Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi i animacyjnymi – 200/rok</p> <p>Rezultatu:</p> <p>Liczba zorganizowanych świetlic środowiskowych - 2</p>

7. Szacunkowy kosztorys projektu:
200 tys.
8. Źródła finansowania
Fundusz Sołecki; Budżet Gminy; LGD
9. Powiązania z innymi projektami
B4; K3; W2; W3; W4; M2; M4
10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2018-2023

1. Tytuł projektu
NI 5 - „Kuznia Talentów w Mirowie” – organizowanie warsztatów (bibułkarstwo, rzeźbiarstwo, wiklina, szydełkowanie itp.) w zabytkowym budynku kuźni.
2. Miejsce realizacji
Mirowo
3. Podmiot wnoszący
NGO
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt

<p>Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy</p> <p>Przeciwdziałanie niekorzystnym przemianom demograficznym i społecznym</p> <p>Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu</p> <p>Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu</p>
<p>5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu</p>
<p>Organizacja warsztatów (bibułkarstwo, rzeźbiarstwo, wiklina, szydełkowanie itp.) w zabytkowym budynku kuźni. Na bazie projektu zostanie wypracowany lokalny produkt turystyczny przy wsparciu nowego NGO.</p>
<p>6. Wskaźniki produktu</p>
<p>Liczba osób objętych projektem (rocznie): 100 w tym młodzież: 50 w tym osoby niepełnosprawne: 5 w tym osoby bezrobotne: 10 w tym osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: 10</p>
<p>7. Wskaźnik rezultatu</p>
<p>Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w roku: 5</p> <p>Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 300</p>
<p>8. Szacunkowy koszt projektu</p>
<p>100 tys.</p>
<p>8a. Źródła finansowania</p>
<p>RPO WZ, budżet gminy</p>
<p>9. Powiązania z innymi projektami</p>
<p>M1 - stara kuźnia i remiza, rewitalizacja na miejsce warsztatów dla turystów M4 - Remont i doposażenie świetlicy jako siedziby stowarzyszenia</p>
<p>9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu</p>
<p>2019–2023</p>

6.2. Opis projektów rewitalizacyjnych uzupełniających

Celem realizacji Programu Rewitalizacji, w kontekście wymogu jego kompleksowości i komplementarności w ramach inwestycji rewitalizacyjnych są niżej opisane realizowane działania. To przedsięwzięcia, które trudno zidentyfikować indywidualnie lub oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Poniższe działania wykorzystują lokalne potencjały, w tym potencjały instytucjonalne znajdujące się w obszarze rewitalizacji.

Pozostałe planowane działania (uzupełniające) są realizowane przez różne instytucje działające na terenie obszaru rewitalizowanego.

Wykaz przedsięwzięć uzupełniających:

- dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci z obszaru rewitalizowanego – U1
- wspólny program dla świetlic z obszaru rewitalizowanego – U2
- wsparcie w tworzeniu podmiotów integracji społecznej na obszarach rewitalizowanych i rozwój ekonomii społecznej –U3
- organizacja kursów dla przewodników lokalnych jako szansa na dodatkowe dochody dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych – U4
- utworzenie miejsca rekreacyjnego przy jeziorze Bielińskim – U5
- odtworzenie „Alei Gwiazd Polskich Sadów” – U6

1. Numer i tytuł projektu:
U1
Dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci z obszaru rewitalizowanego
2.Miejsce realizacji:
Bielin, Klępicz, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:
Gmina
3a. Podmiot realizujący
Szkoła

3b. Partnerzy:
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
<p>Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy.</p> <p>Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu.</p> <p>Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.</p>
5. Zakres rzeczowy projektu:
<p>Dodatkowe zajęcia</p> <p>Podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów, w tym z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, niezbędnych do poruszania się po rynku pracy. Wszelkie podejmowane w szkołach i placówkach systemu oświaty inicjatywy, uwzględniać będą zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów.</p> <p>Planowane jest w szczególności wsparcie osób z obszarów defaworyzowanych w ramach przeciwdziałania rozwarstwieniu społecznemu i segregacji.</p>
6. Wskaźniki projektu:
Liczba uczniów uczestnicząca w działaniach edukacyjnych – 50 osób/rok
7. Szacunkowy kosztorys projektu:
150 tys.
8. Źródła finansowania
EFS; budżet gminy
8. Powiązania z innymi projektami
<p>NI2- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;</p> <p>NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi</p>
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2018-2023

1. Numer i tytuł projektu:
U2
Wspólny program dla świetlic z obszaru rewitalizowanego
2. Miejsce realizacji:
Bielin, Klępicz, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:
Gmina
3a. Podmiot realizujący
Biblioteka gminna
3b. Partnerzy:
NGO
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu. Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy projektu:
Program aktywizacji kulturalnej mieszkańców w oparciu o infrastrukturę świetlic wiejskich oraz pozostałe obiekty o charakterze kulturalnym w Gminie. Szczególny nacisk położony zostanie na mieszkańców obszarów rewitalizowanych, w tym młodzież i dzieci Lekcje biblioteczne, kluby książki, festiwale bajek, warsztaty dla różnych grup wiekowych.
6. Wskaźniki projektu
Liczba mieszkańców uczestnicząca w działaniach kulturalnych– 250 osób/rok
7. Szacunkowy kosztorys projektu:

100 tys.
8. Źródła finansowania
Gmina
8. Powiązania z innymi projektami
NI4- Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2018-2023

1. Numer i tytuł projektu:
U3
Wsparcie w tworzeniu podmiotów integracji społecznej na obszarach rewitalizowanych i rozwój ekonomii społecznej
2. Miejsce realizacji:
Bielin, Klępicz, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:
OWES
3a. Podmiot realizujący
3b. Partnerzy:
Gmina Moryń
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu.

Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy projektu:
Wsparcie dla zakładania przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych), obejmujące wsparcie szkoleniowo-doradcze, dotacyjne i pomostowe (w trakcie rozpoczynania prowadzenia działalności oraz w początkowym okresie rozwoju). Istotne będzie również wsparcie inicjatyw związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych (w szczególności spółdzielniach socjalnych).
6. Wskaźniki produktu:
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych - 6
7. Szacunkowy kosztorys projektu:
300 tys.
8. Źródła finansowania
EFS; NGO
8. Powiązania z innymi projektami
M4; K1; W1
9. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2018-2023

1. Numer i tytuł projektu:
U4
Organizacja kursów dla przewodników lokalnych jako szansa na dodatkowe dochody dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych
2. Miejsce realizacji:
Bielin, Klępicz, Witnica, Mirowo
3. Podmiot wnioskujący:

OWES
3a. Podmiot realizujący
3b. Partnerzy:
Gmina
4. Cele LPR w jakie wpisuje się projekt
Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze gminy. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i ich dziedziczeniu. Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu.
5. Zakres rzeczowy projektu:
Działania z zakresu aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Przygotowanie ich do roli lokalnych przewodników oraz
6. Wskaźniki projektu
Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie – 5.
7. Szacunkowy kosztorys projektu:
50 tys.
8. Źródła finansowania
EFS; budżet gminy
9. Powiązania z innymi projektami
NI3- Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych
10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:
2019-2020

1. Tytuł projektu
U5 - Utworzenie miejsca rekreacyjnego przy jeziorze Bielińskim.
2. Miejsce realizacji:
Bielin – teren przy jeziorze
3. Podmiot wnioskujący
Gmina
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu
Stworzenie warunków do rekreacji mieszkańców.
5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu
Utworzenie miejsca rekreacyjnego poprzez zagospodarowanie terenu, budowa obiektów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, miejsca na ognisko).
6. Wskaźniki produktu
Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 0,5 ha
7. Wskaźnik rezultatu
Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5 Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100

8. Szacunkowy koszt projektu
100 tys.
8a. Źródła finansowania
RPO WZ, budżet gminy
9. Powiązanie z innymi projektami
B1 - Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego dla mieszkańców NI2- Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej
10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu
2019–2021

1. Tytuł projektu
U6 - Odtworzenie „Alej Gwiazd Polskich Sadów”.
2. Miejsce realizacji
Mirowo
3. Podmiot wnioskujący
Gmina
3a. Podmiot realizujący-inwestor
3b. Partnerzy
4. Cele projektu

Poprawa warunków spędzania czasu wolnego;

Utworzenie atrakcji turystycznej.

5. Zakres rzeczowy inwestycji/projektu

Mieszkańcy Mirowa stworzą aleję drzew owocowych przy drodze gminnej łączącej miejscowość z planowaną trasą rowerową (Trasa Pojezierna), która będzie równocześnie miejscem prowadzenia warsztatów w zakresie sadownictwa oraz źródłem owoców do przygotowywania domowych przetworów, ciast itp.. Zgodnie z założeniem przyjętym przez mieszkańców Mirowa na alei sadzone będą tradycyjne odmiany spotykane w najstarszych sadach regionu oraz tradycyjne polskie odmiany.

6. Wskaźniki produktu

Powierzchnia obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi: 2 ha

7. Wskaźnik rezultatu

Liczba wydarzeń kulturalnych/sportowych organizowanych w obiekcie w roku: 5

Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych/sportowych: 100

8. Szacunkowy koszt projektu

100 tys.

8a. Źródła finansowania

budżet gminy; środki prywatne

9. Powiązanie z innymi projektami

M4- Remont i doposażenie świetlicy jako siedziby stowarzyszenia

10. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia projektu

2019–2021

6.3 Harmonogram realizacji projektów

Ramowy harmonogram działań przedstawiony w Tabeli 8 może być uzupełniony o harmonogramy roczne na poziomie Zespołu ds. rewitalizacji.

Tabela 8. Harmonogram realizacji LPR

Projekty inwestycyjne				
Nr	Tytuł projektu	Wartość projektu	Źródło finansowania	Okres realizacji
B1	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego dla mieszkańców	500 tys.	RPO WZ; budżet gminy	2018–2020
B2	rewitalizacja parku/folwarku w Bielinie	1,5 mln.	RPO WZ; środki prywatne	2018–2020
B3	Adaptacja budynku starej szkoły wraz z terenem przyległym na bawialnię dla dzieci.	200 tys.	RPO WZ; środki prywatne	2018–2020
B4	remont zabytkowego kościoła w Bielinie	200 tys.	RPO WZ; parafia	2018–2020
K1	zakład produkcyjny miodu pitnego na bazie lokalnej pasieki	300 tys.	RPO WZ; środki prywatne	2018–2020
K2	Budowa zaplecza socjalnego i modernizacja istniejącej infrastruktury boiska sportowego w celu stworzenia odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć sportowych	300 tys.	RPO WZ; budżet gminy	2019–2021
K3	Renowacja kościoła w Kłępiczu	300 tys.	RPO WZ; parafia	2018–2020
W1	Adaptacja byłego budynku PGR na warsztat mechaniczny przedsiębiorstwa przewozowo-turystycznego	500 tys.	RPO WZ; środki prywatne	2018–2020
W2	Adaptacja budynku poszkolnego na Wiejskie Centrum Kultury w Witnicy.	600 tys.	RPO WZ; budżet gminy	2018–2020
W3	Renowacja kościoła w Witnicy	500 tys.	RPO WZ; parafia	2018–2020
W4	Stworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców Wisławia	50 tys.	budżet gminy; fundusz sołecki; PROW	2018-2019
M1	stara kuźnia i remiza, rewitalizacja na miejsce warsztatów dla turystów	300 tys.	RPO WZ; budżet gminy	2018–2020
M2	renowacja kościoła w Mirowie	300 tys.	RPO WZ; parafia	RPO WZ, budżet gminy
M3	montaż urządzeń siłowni plenerowej	100 tys.	RPO WZ, budżet gminy	2018–2020
M4	Remont i doposażenie świetlicy jako siedziby stowarzyszenia	200 tys.	RPO WZ, budżet gminy	2018–2020
M5	„Park huśtawek – park wspomnień” – zagospodarowanie alejek parku podworskiego w Mirowie	100 tys.	RPO WZ, budżet gminy	2020–2022

Projekty nieinwestycyjne				
NI1	Program edukacyjny pt. „Odkrywamy słodkie tajemnice” oraz Festiwal Miodów Pitnych	50 tys.	środki prywatne; PROW 2014-2020	2019-2023
NI2	Program promocji zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;	150 tys.	Fundusz Sołecki; Budżet Gminy; LGD	2018-2020
NI3	Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych	200 tys.	EFS	2018-2023
NI4	Organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych na bazie infrastruktury społecznej wsi	200 tys.	Fundusz Sołecki; Budżet Gminy; LGD	2018-2023
NI5	„Kuznia Talentów w Mirowie” – organizowanie warsztatów (bibułkarstwo, rzeźbiarstwo, wiklina, szydełkowanie itp.) w zabytkowym budynku kuźni.	100 tys.	RPO WZ, budżet gminy	2019–2023
Projekty uzupełniające				
Nr	Tytuł projektu	Wartość projektu	Źródło finansowania	Okres realizacji
U1	Dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci z obszaru rewitalizowanego	150 tys.	EFS; budżet gminy	2018-2023
U2	wspólny program dla świetlic z obszaru rewitalizowanego	100 tys.	budżet gminy; fundusz sołecki	2018-2023
U3	Wsparcie w tworzeniu podmiotów integracji społecznej na obszarach rewitalizowanych i rozwój ekonomii społecznej	300 tys.	EFS; NGO	2018-2023
U4	organizacja kursów dla przewodników lokalnych jako szansa na dodatkowe dochody dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych	50 tys.	EFS; budżet gminy	2019-2020
U5	utworzenie miejsca rekreacyjnego przy jeziorze Bielińskim	100 tys.	budżet gminy	2019-2021
U6	Odtworzenie „Alei Gwiazd Polskich Sadów”.	100 tys.	budżet gminy;	2019-2021

■ Mechanizmy

zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Komplementarność poszczególnych działań rewitalizacyjnych opiera się na zapewnieniu wzajemnego uzupełniania się działań w następujących płaszczyznach:

Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne, szczegółowo przedstawione powyżej, dopełniają się przestrzennie i zachodzi między nimi efekt synergii. Łącznie oddziałują na ten sam problem, co wpływa na spotęgowanie efektu. Sama przestrzeń objęta działaniami (obszar rewitalizacji, który pokrywa się z granicami zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego) obejmuje cały obszar, zarówno w zakresie działań inwestycyjnych, które uwzględniają uczestnictwo w działaniach interesariuszy z całego obszaru zdegradowanego, jak również w zakresie planowanych działań o charakterze miękkim, skierowanych do wszystkich mieszkańców obszaru.

Bielin Witnica i Mirowo sąsiadują ze sobą i znajdują się po wschodniej stronie gminy. Z kolei Klępicz jest najbardziej na zachód wysuniętą częścią gminy. Żadne z sołectw nie graniczy bezpośrednio z Moryniem. Można zatem stwierdzić, iż LPR koncentruje się w zakresie przestrzennym na sołectwach peryferyjnych gminy. W zakresie samych miejscowości rewitalizowanych, występuje silna koncentracja inwestycji na niewielkim obszarze zurbanizowanym, w związku z czym inwestycje oddziałują na siebie wzajemnie w aspekcie przestrzennym.

Zaproponowane projekty oddziałują na cały obszar dotknięty kryzysem i nie prowadzą do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Cała społeczność lokalna będzie korzystać z efektów, nikt nie będzie wykluczony, a działania są tak zaplanowane, aby obejmowały wszystkie grupy społeczne. Ponadto, z planowanych działań miękkich mogą korzystać również mieszkańcy innych obszarów gminy, tak aby osoby zagrożone wykluczeniem i potrzebujące wsparcia nie były wyłączone z działań, aby zachować równowagę między poszczególnymi obszarami gminy i nie doprowadzić do sytuacji, w której problemy mieszkańców obecnie zdefiniowanego obszaru nie przelały się na sąsiedni obszar.

Komplementarność problemowa

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów. Projekty oddziałują na każdą ze sfer, w której w wyniku diagnozy stwierdzono sytuację kryzysową i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany, co doprowadzi do znaczącego zmniejszenia skali występujących problemów determinujących sytuację kryzysową.

Koncentracja na najważniejszych problemach obszaru rewitalizowanego jest jednym z najważniejszych wyznaczników przedsięwzięć do realizacji. Szczegółowy zakres problemów na które odpowiadają poszczególne projekty zawarto w ramach opisów poszczególnych

przedsięwzięć (w punkcie: zgodność z celami LPR). Sfera społeczna, gospodarcza, techniczna oraz funkcjonalno-przestrzenna, oraz odpowiadające im kierunki działania wzajemnie się uzupełniają. Dla projektów inwestycyjnych określono odpowiednie działania miękkie, których rolą jest zapewnienie odpowiedniej synergii działań.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W ramach niniejszego Programu Rewitalizacji w toku działań przygotowawczych, zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który uwzględnia strukturę kierowania działaniami rewitalizacyjnymi w sposób kompleksowy, pozwalający na zaangażowanie i efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz zapewnia wzajemne uzupełnianie się działań poszczególnych podmiotów zaangażowanych w realizację i spójność stosowanych procedur.

Komplementarność międzyokresowa

Działania rewitalizacyjne zostały tak zaplanowane, aby zapewnić zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji wsparcia udzielonego gminie w ramach polityki spójności w latach 2007–2013. Przez cały czas realizowana jest także praca ze społecznością lokalną, co odbywa się m.in. za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych. Obecnie gmina znajduje się w trakcie realizacji tego procesu i władze gminy są zdeterminowane, aby ten długofalowy proces zakończony został pełnym sukcesem. Rewitalizacja zdiagnozowanych aktualnie zdegradowanych obszarów stanowi jedno z ważniejszych zadań Gminy. Niniejszy Program Rewitalizacji zapewnia ciągłość działań, konsolidując w swoich ramach działania rewitalizacyjne o charakterze społecznymi urbanistycznym, wpływając na koncentrację interwencji i dzięki temu zwiększając efekty planowanych działań strategicznych, co zawarte jest w strategii rozwoju gminy.

Komplementarność źródeł finansowania

W ramach planowanych działań uwzględniono różne źródła finansowania dla projektów, ujętych w programie rewitalizacji. Zgodnie z charakterem planowanych zadań i podmiotów je realizujących przewidziano wsparcie, uzupełnione i połączone, m.in. z środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, ponadto planuje się udział środków prywatnych oraz środków ze źródeł krajowych (m.in. programy Ministra Kultury) oraz w ramach Mechanizmu Norweskiego, Mechanizmu Szwajcarskiego, Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, które to środki, zgodnie z możliwościami prawnymi, planuje się połączyć z wkładem własnym gminy lub podmiotów zewnętrznych zaangażowanych w realizację.

8 ■ Mechanizmy włączenia

**w proces rewitalizacji mieszkańców,
przedsiębiorców, innych podmiotów
oraz grup aktywnych na terenie
gminy**

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie), determinując jego skuteczność i efektywność. Odpowiedzialność za przeprowadzenie całego procesu w sposób partycypacyjny ponoszą lokalne władze, jednak o sukcesie można mówić dopiero wtedy, gdy zaangażowani zostaną lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy bez względu na wiek, status, płeć czy wyznanie. Skonsolidowanie wysiłków różnych osób, grup i podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest istotnym warunkiem sukcesu.

Na etapie **diagnozowania** wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- publikacje na stronie internetowej Urzędu Gminy Moryń – informacje o przystąpieniu do prac nad programem rewitalizacji;
- ogłoszenia o realizowanych działaniach i konsultacjach umieszczane w miejscach zwyczajowo przyjętych do zamieszczania ogłoszeń (gminne i sołeckie tablice informacyjne, świetlice wiejskie, strona internetowa itp.);
- badanie ankietowe przeprowadzone z przedstawicielkami i przedstawicielami wszystkich sołectw z terenu gminy;
- zaangażowanie animatora lokalnego pochodzącego bezpośrednio z obszaru gminy i od lat działającego na jej terenie, aby skuteczniej przekonać interesariuszy do aktywnego udziału w procesie rewitalizacji;
- udział animatorów lokalnych w szeregu inicjatyw lokalnych i przedsięwzięciach sportowo-kulturalnych na terenie gminy, przekazujących informacje o procesie rewitalizacji oraz gromadzących informacje o bieżących problemach i potrzebach mieszkańców;
- spotkania dla wszystkich grup interesariuszy, mające na celu zdiagnozowanie sytuacji na terenie gminy i poszczególnych sołectw, ze szczególnym uwzględnieniem problemów, potrzeb, potencjału i proponowanych rozwiązań, w trzech spotkaniach wzięło udział 28 osób;
- indywidualny wywiad pogłębiony z przedstawicielem władz lokalnych;
- wykorzystanie efektów dotychczasowej pracy Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), w tym m.in. wykorzystanie przygotowanej przez OWES diagnozy lokalnej czy współpraca przy wprowadzaniu narzędzi partycypacji społecznej, np. inicjatywa lokalna.

Na etapie programowania wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- publikacje na stronie internetowej Urzędu Gminy Moryń – informacje o przystąpieniu do prac nad programem rewitalizacji, prezentujące całość procesu rewitalizacji i efekty prac nad programem rewitalizacji, jak również zachęcające mieszkańców do udziału w konsultacjach;

- ogłoszenia o realizowanych działaniach i konsultacjach umieszczane w miejscach zwyczajowo przyjętych do zamieszczania ogłoszeń (gminne i sołeckie tablice informacyjne, świetlice wiejskie, strona internetowa itp.);
- wizje lokalne (spacery badawcze), podczas których mieszkańcy oraz osoby odpowiedzialne za przygotowanie programu rewitalizacji mieli okazję obejrzeć teren gminy i zgłaszać swoje uwagi oraz opinie bezpośrednio w miejscu, na temat którego toczyła się dyskusja, w czterech spacerach udział wzięło około 12 osób;
- spotkania animacyjne dla wszystkich grup interesariuszy organizowane na poziomie sołectw, mające na celu pobudzenie aktywności i włączenie ich do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych;
- spotkania animacyjne z przedstawicielami instytucjonalnymi (samorząd, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe), zainteresowanymi realizacją projektów na obszarze rewitalizacji, w trzech spotkaniach wzięło udział 65 osób;
- warsztat dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i interesariuszy procesu rewitalizacji w formie grupy fokusowej w ramach konsultacji społecznych projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji, w warsztacie wzięło udział 15 osób.

Animacja lokalna mieszkańców, jako główne działanie w ramach projektu pn. "Rewitalizacja na terenie gmin województwa zachodniopomorskiego znajdujących się w Specjalnej Strefie Włączenia", zawiera takie elementy jak:

- diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej na terenie gminy;
- identyfikację problemów i zjawisk powodujących marginalizację/degradację danych obszarów/ środowisk w poszczególnych miejscowościach;
- wywoływanie potrzeb poprawy warunków życia i angażowanie mieszkańców do „projektowania zmiany” w najbliższym otoczeniu;
- budowanie partnerstwa wokół rewitalizacji zdegradowanych obszarów oraz uspołecznienie działań dot. rewitalizacji z wykorzystaniem zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola społeczna;
- przygotowanie założeń, w tym katalogu działań/projektów PR;
- inicjowanie współpracy między mieszkańcami terenów rewitalizowanych, a władzami lokalnymi oraz pozostałymi uczestnikami procesu rewitalizacji.

Dla zaangażowania lokalnej społeczności niezbędny jest aktywny udział mieszkańców obszarów rewitalizowanych w procesie planowania, przygotowania i wdrażania przedsięwzięć odpowiadających na zgłaszane przez nich potrzeby. W przypadku obszarów zdegradowanych,

o bardzo niskim kapitale społecznym, potrzebne jest dostosowanie planowanych działań i form współpracy do oczekiwań mieszkańców. Oznacza to, wspólne przygotowanie i realizację działań z mieszkańcami, odnoszących się do ich podstawowych potrzeb, związanych z ich codziennymi bolączkami i problemami, realizowanych w krótkim czasie.

W projekcie pn. „Rewitalizacja na terenie gmin województwa zachodniopomorskiego znajdujących się w Specjalnej Strefie Włączenia” w każdej gminie zostały zlecone działania animacyjne, w ramach których zostaną zrealizowane przez mieszkańców przedsięwzięcia inwestycyjne związane

z włączeniem społeczności lokalnej. W ramach zlecenia wspierane są lokalne przedsięwzięcia inwestycyjne dla terenów z obszarów zdegradowanych, zaplanowane i realizowane przy udziale mieszkańców (w tym wolontariuszy) z tych obszarów z pomocą Animatorów, Moderatorów i Facylitatorów, obejmujące realizację lokalnych inicjatyw zgłoszonych przez mieszkańców, na rzecz działań o charakterze dobra wspólnego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach spotkań animacyjnych na obszarach zdegradowanych Animator i Facylitator przy wsparciu Moderadora zachęcili mieszkańców do zgłaszania swoich pomysłów na różnorodne lokalne inicjatywy dotyczące ich terenów oraz opracowali wspólnie z nimi opis działań animacyjnych, w ramach których są zrealizowane przez mieszkańców przedsięwzięcia inwestycyjne związane z włączeniem społeczności lokalnej, zawierający charakterystykę planowanych działań, ich harmonogram i budżet.

W ramach Projektu wspierane są działania animacyjne związane z włączeniem społeczności lokalnej, które:

- zakładają współdziałanie mieszkańców, w ramach realizacji celów niezbędnych do rewitalizacji obszarów zdegradowanych,
- wynikają z konkretnych potrzeb danej społeczności,
- mają jasno określony cel, dobrze zaplanowane działania, mierzalne rezultaty i rozsądne koszty realizacji,
- są realizowane wspólnymi siłami wszystkich interesariuszy społeczności lokalnej, tj.: samorządów, przedsiębiorców, podmiotów ekonomii społecznej, organizacji społecznych i mieszkańców,
- umiejętnie i w sposób przemyślany angażują zasoby lokalne – naturalne, społeczne, ludzkie i finansowe,
- stanowią etap długofalowej rewitalizacji społecznej dla danej społeczności.

Realizacja działań animacyjnych, w ramach których są realizowane przez mieszkańców przedsięwzięcia inwestycyjne związane z włączeniem społeczności lokalnej, odbywają się przy zaangażowaniu wolontariuszy i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wartość działań animacyjnych, w ramach których zostaną zrealizowane przez mieszkańców przedsięwzięcia inwestycyjne związane z włączeniem społeczności lokalnej wynosi średnio 20 000 zł na jedną inicjatywę lokalną w okresie od lipca 2017r. do listopada 2017r.

Realizowane działania animacyjne w Gminie Moryń:

- Animacja na sportowo jako zdrowa alternatywa na wspólne spędzanie wolnego czasu w Bielinie.
- Zadbana wieś lepszą przestrzenią do życia – cykl działań animacyjnych połączonych z porządkowaniem i pielęgnacją przestrzeni publicznych w miejscowości Klępicz.
- Kuźnia talentów – warsztaty rzeźbiarskie sposobem na odkrywanie własnych talentów i potencjału wsi Mirowo.
- Tworzymy wspólnie przyjazną przestrzeń – cykl działań animacyjnych dla mieszkańców Witnicy i Wisławia.

Po uchwaleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji rekomenduje się dalsze włączanie w działania wszystkich grup interesariuszy. Prawidłowo przeprowadzony proces rewitalizacji wymaga podejścia partycypacyjnego, poczucia udziału mieszkańców i innych interesariuszy we wszystkich etapach działania. Poniżej przedstawiono model funkcjonowania partnerstwa na rzecz procesu rewitalizacji.

Model opiera się na następujących elementach:

1. Zespół ds. rewitalizacji⁸,
2. Otwarta Grupa Robocza na Rzecz Rewitalizacji,
3. Stolik Rewitalizacyjny,
4. Projekty partycypacyjne (Młodzieżowi liderzy rewitalizacji, Kluby Radykalnych Matek Wiejskich⁹).

⁸ Opis w ramach systemu zarządzania LPR.

⁹ Nazwa wzorowana na inicjatywie Fundacji MaMa.

Otwarta Grupa Robocza na Rzecz Rewitalizacji

Formalne partnerstwo przedstawicieli grup interesariuszy procesu rewitalizacji w gminie i przedstawicieli środowisk nieformalnych.

Metoda ta w unikalny sposób prowadzi do dowartościowania wszystkich aktorów procesu rewitalizacji. Partycypacja nie polega wyłącznie na zaproszeniu ludzi na spotkania, sprawienie lecz na wywołaniu poczucia roli gospodarzy. Istotne jest oddanie ludziom możliwości współorganizacji spotkań. Otwarta Grupa Robocza wymaga struktury. Uczestnicy muszą wiedzieć, na czym polega metoda pracy i jaka jest ich rola. Różni się od metody *open space*. Stosowanie metody *open space*, przez częste pokładanie wiary w inicjatywę i podmiotowość uczestników, prowadzi jednocześnie do ich uprzedmiotowienia. Oczekując, że uczestnicy sami wyznaczą cele pracy, jej zakres i zadania. Animatorzy *open space* często już na początku pracy dochodzą do punktu, w którym nie ma żadnych efektów, a winą za taki stan rzeczy obarczają uczestników.

Metoda Grupy Roboczej wymaga pracy ekspertów, pozwalającej włączyć się osobom praktykującym i uczestnikom procesów w sposób czynny i bez naznaczania ich. Do Otwartej Grupy Roboczej przynależą ludzie z różnych środowisk, a każde z nich dzięki takiemu uczestnictwu zostaje docenione. Nie zadaje tu się pytań retorycznych, ani pytań całkowicie otwartych, co pozwala na to, że uczestnicy wiedzą nad czym pracują i do czego zmierzają. Istotne jest również poddanie procesów grupowych analizie i wyznaczenie liderów do prezentacji wypracowanych wniosków i narzędzi. Rezultaty powinny być dostępne w otwartej domenie i powinny dawać możliwość ciągłego komentowania i dopracowania ich w praktyce. Istotne jest docenienie tego, że ludzie poświęcają swój wolny czas na to, żeby wspólnie pracować. Zaangażowanie w Otwartej Grupie Roboczej nie uwzględnia dodatkowych honorariów, jednakże za pracę należy się jakiś rodzaj benefitów. Są nimi wygodne warunki do pracy poprzez ufundowanie noclegu i obiadu. Dzięki temu ludzie oderwani w pewien sposób od swoich bezpośrednich obowiązków, nie muszą zajmować się rzeczami, które są angażujące czasowo i emocjonalnie. Z dala od własnego środowiska, od miejsca pracy zyskują nową perspektywę i energię. Prowadzi to do realizowania zadań w innych warunkach i innym środowisku, co z kolei pozwala na otwarcie procesów umysłowych i na to, aby szły one w dogodnych, wymaganych przez nas kierunkach. Rewitalizacja jako proces odradzania i odnawiania wymaga zmiany sposobu myślenia. Praca w Otwartej Grupie Roboczej przez swój kolektywny, niecodzienny, nieschematyczny charakter jest do tego dobrą okazją.

Cechy partnerstwa

1. Autentyczne

Partnerstwa na rzecz programów systemowych związanych z lokalną władzą mają często nieszczerzy charakter. Członkowie partnerstwa przystępują do niego z powodu partykularnych interesów lub dla zachowania poprawności politycznej.

OTGnRR zmierza do autentyczności. Istnieje możliwość budowania jej niejako na marginesie innych motywacji, tworzy ją poczucie identyfikacji z celami pracy grupy, głębokie zaangażowanie dla jej dobra oraz wiara w sens pracy. Jest to cel pracy moderatora lub liderów grupy.

2. Zaangażowane

Praca w otwartej grupie roboczej oparta jest na zaangażowaniu jej członków. Nie jest ono ani oczywiste, ani natychmiastowe. Budowane jest stopniowo, w oparciu o pewne wartości i cechy charakterystyczne pracy. Zaangażowanie oznacza, że partnerstwo podejmuje działania i dyskutuje o nich. Członkowie partnerstwa nie są obojętni wobec działań związanych z rewitalizacją w gminie.

3. Otwarte

Każdy uczestnik Otwartej Grupy Roboczej ma prawo uczestniczyć w jej pracach, nie ma opłat wstępnych, nie ma barier instytucjonalnych, specjalnych zapisów, ani rozliczeń.

4. Reprezentatywne

Zależy nam na tym, aby w grupie pracowały osoby reprezentujące środowiska, które mają potencjał odpowiedni dla prac rewitalizacyjnych, posiadają zbieżne interesy oraz możliwe do wykorzystania zasoby, potrzeby i czas.

5. Ponadlokalne

Rewitalizacja to proces, który dotyczy nie tylko mieszkańców, instytucji i podmiotów z obszaru zdegradowanego. Przewidywalne oddziaływanie można zaplanować w najbliższym sąsiedztwie, a także daleko poza obszarem. Zainteresowanie procesem rewitalizacji ma również charakter ponadlokalny. Można przewidzieć, że istnieją interesariusze rewitalizacji obszaru mieszkający i działający daleko poza gminą, również zagranicą.

6. Refleksyjne

Partnerstwo powinno stawiać pytania dające do myślenia, prowokować wysiłek intelektualny. Prace w grupie, dyskusje, ale także proces twórczy grupy, dynamika pracy, integracja, konflikty, przemiany motywacji i zwroty akcji powinny być na bieżąco poddawane refleksji. Możliwość zaangażowania w prace przedstawicieli środowiska naukowego jest tutaj nieocenionym wkładem. Co więcej, może okazać się bezkosztowy, zaproszenie doktorantów czy badaczy do pracy daje możliwość realizacji zadań statutowych uczelni, a dla badaczy jest możliwością dostępu do danych na temat niezwykle interesujący (rewitalizacja) czy nawet szansą na publikację. W innym przypadku możliwe jest zaangażowanie lokalnych nauczycieli lub proboszcza. Refleksja może być podejmowana na bieżąco, może przybrać formę krótkich notatek po spotkaniu, albo też może mieć formułę rozmowy w kularach. Interesującym rozwiązaniem jest nagrywanie przez uczestników po spotkaniu krótkich filmików, w których wyrażają oni swoje emocje, przemyślenia, marzenia, cele. Ważne jest w tym momencie zaufanie w grupie, a także zasada, że nagrania te nie wydadzą się poza nasz krąg, do wiadomości publicznej.

7. Zapraszające

Należy zadbać o to, by dostęp do informacji o spotkaniach, pracy, wnioskach i zadaniach grupy był jak najbardziej jawny, otwarty i dostępny. Należy wykorzystać kanały informacyjne najczęściej używane w lokalnej społeczności, nie tworzyć kolejnych stron www czy innych mediów. Ogłoszenia w szkole, parafii, sklepie we wsi, tablicy sołectkiej. Lokalna gminna gazeta i media społecznościowe to typowe miejsca, gdzie możemy zapraszać do prac w grupie. Ważne jest także, aby każdy, kto do niej dołączy czuł, że jest mile widziany .

8. Bez hierarchii

Zasadą organizacji przestrzeni do spotkań jest krąg krzeseł, a nie podział na prezydium i publiczność. Takie ustawienie sali ma dawać wszystkim uczestnikom poczucie równych praw. Otwarta Grupa Robocza nie posiada zarządu. Decyzje są podejmowane metodą analizy i ustalenia konsensusu. Spotkania grupy są prowadzone przez moderatora wybranego spośród uczestników, a różnorodne formy dyskusji (praca w zespołach) dają szansę podejmowania aktywności wszystkim uczestnikom spotkań według ich potrzeb i kompetencji.

9. Aktywne

Miarą aktywności partnerstwa jest aktywność poszczególnych jego działaczy. Zarówno w procesie rewitalizacji, jak i refleksji nad nią. Uczestnicy przyjmujący wyłącznie postawę obserwatora nie powinni uczestniczyć w spotkaniach. Formy pracy zastosowane w trakcie spotkań grupy powinny aktywizować wszystkich uczestników.

10. Zarażające entuzjazmem

Nic tak nie psuje grupy jak nuda. Biurokracja, papiery, przepisy mogą zniszczyć każdą energię. Podobnie jak mówienie w kółko o tym samym, oczywistości i banały, monopolizowanie dyskusji przez jednego uczestnika, komplikowanie znanym ogólnych prawideł przez użycie języka naukowego lub biurokratycznego. To niszczy. Jak zatem coś zbudować? Trzeba samemu być pasjonatem rewitalizacji, cieszyć się z pracy z ludźmi, czuć radość ze spotkania, rozmowy... i tym zarażać.

11. Robocze

To miejsce, gdzie możemy się mylić, możemy próbować, tworzyć rozwiązania, poddawać je pod dyskusję i stwierdzać, że jednak jest to zły pomysł. Nie boimy się czasem powiedzieć niedorzeczności, ponieważ darzymy się zaufaniem i wiemy, że jesteśmy w procesie.. Pozbawia to z uczestników stresu i pozwala na aktywne uczenie się.

12. Chętne

Mówi się, że aby coś się udało ludziom musi się chcieć, że „gdzie wola tam sposób”. Otwarta Grupa Robocza to spotkanie ludzi, którzy chcą wykazać powodzenie procesów rewitalizacji, a nie ich fiasko.

13. Uczące się

W OGRnRR uczestniczą ludzie dorośli. Procesy uczenia się w tej grupie zachodzą inaczej niż u dzieci. Teoretycy edukacji dorosłych wskazują na to, że w wyniku socjalizacji zostają wytworzone pewnego typu ramy interpretacyjne, które pozwalają nam na uczenie się właściwie tylko tego, co już i tak umiemy. Rewitalizacja, choć realizowana w Polsce już od kilku lat, nadal jest procesem, który wymaga głębokich przemian mentalności, odrzucenia stereotypów, poszukiwania zupełnie

nowych ścieżek zmiany i rozwoju społeczności lokalnej. OGRnRR to środowisko, gdzie procesy uczenia się mogą zachodzić w niejako laboratoryjnych warunkach, a liderzy świadomi szans i ograniczeń mogą je odpowiednio moderować.

14. Ciekawe

Partnerstwo jest podmiotem, który jest zainteresowany doświadczeniami innych: innych partnerstw na rzecz rewitalizacji (w sąsiednich gminach, w Polsce i zagranicą), innych projektów rewitalizacyjnych, rozwiązań organizacyjnych i formalnych. Dlatego Otwarta Grupa Robocza powinna wymieniać doświadczenia z podobnymi podmiotami.

Otwarta Grupa Robocza na Rzecz Rewitalizacji będzie się spotykać 4 razy w roku podczas dwudniowych posiedzeń wyjazdowych.

Przedmiotem prac Grupy w Moryniu powinno być planowanie, inspirowanie i refleksja nad działaniami wsparcia projektów kluczowych i projektów uzupełniających, a także podejmowanie takich aktywności, które:

- uzupełniają i aktualizują diagnozę społeczną otoczenia rewitalizacji,
- identyfikują nowe potrzeby rewitalizacyjne w gminie,
- identyfikują bariery i problemy związane z realizacją projektów,
- wzmacniają procesy rewitalizacyjne na pozostałych obszarach zdegradowanych gminy,
- ułatwiają realizację projektów związanych z animacją kultury (świetlice wiejskie, obiekty sakralne i zabytkowe).

Stolik rewitalizacyjny

Przewidziano cotygodniowe spotkania dyskusyjne dla osób zainteresowanych tematyką rewitalizacji oraz procesem rewitalizacji w gminie. Zasadą spotkań jest ich regularność i stałe miejsce. Spotkania odbywają się raz w tygodniu o stałej porze i w stałym miejscu (np. w każdy poniedziałek o godz. 18.00 w kawiarni x).

Idea stolika nawiązuje do funkcjonującej w wielu krajach tradycji spotkań kameralnych. W Niemczech *Stammtisch* – oznacza zebrania grupy odbywające się regularnie zazwyczaj wokół stołu, często okrągłego. *Stammtisch* nie jest zorganizowanym, oficjalnym spotkaniem, ale nieformalnym spotkaniem przyjaciół. Dyskusje przy stoliku prowadzone są w sposób luźny, pełen dygresji i dowcipu.

Udział w *Stammtischu* szczególnie na obszarach wiejskich związany był z przynależnością do grupy o wyższym statusie społecznym. W drugiej połowie XIX wieku uczestnikami *Stammtischu* byli miejscowi dygnitarze, tacy jak: burmistrz, lekarz, farmaceuta, nauczyciel, leśnik, bogaty rolnik. Zaproszenie do stolika było znakiem nadzwyczajnego uznania. Podobnie było w przypadku stołów, przy których zbierali się artyści.

W dzisiejszych czasach *Stammtisch* nie jest związany ze statusem społecznym. Teraz chodzi w nim o wspólnotę, intymność i wspólne sprawy . Nie zmienia to faktu, iż bycie „zaproszonym do stolika” jest rodzajem działania mającego na celu uznanie, docenienie, jako ważnego uczestnika rewitalizacji. Formuła łączenia demokratycznej otwartości, z poczuciem uczestniczenia w czymś ważnym, tworzenia wspólnego dzieła, wypracowywania rozwiązań jest nobilitująca.

Cele spotkań stolika rewitalizacyjnego:

- utrzymanie stałego kontaktu z interesariuszami,
- zapewnienie otwartości i jawności procesów rewitalizacyjnych,
- informacja i edukacja na temat istoty i problemów rewitalizacji.

Stolik rewitalizacyjny powinien odbywać się zgodnie z następującymi warunkami:

1. Dobrowolność

Udział w spotkaniach „stolika” jest niezobowiązujący i dobrowolny.

2. Dostępność

Do „stolika” może się przysiąść każdy, kto ma potrzebę rozmowy na temat rewitalizacji.

3. Rozmowa

Istotą spotkania przy „stoliku” jest kulturalna, opierająca się na dialogu rozmowa. Ma ona charakter nieformalny, luźny, służy wymianie informacji, poglądów, opinii i wyjaśnianiu wątpliwości.

4. Napoje i potrawy

Każdy uczestnik spotkania zaopatruje się w napoje i ewentualne potrawy na własny koszt.

5. Czas trwania spotkania

Spotkanie trwa dopóki nie wyczerpie się temat rozmowy i bierze w nim udział przynajmniej trzech uczestników. Jednak nie powinno trwać dłużej niż 2 godziny.

6. Dokumentacja

Na stole znajduje się rozwinięty arkusz papieru, a materiały piśmienne pozwalają zapisywać w luźnej formie przebieg rozmowy (np. w formie mapy myśli). Fotografia zapisu może być publikowana na stronie www.

7. Moderacja

Przy stoliku rewitalizacyjnym powinna być obecna przynajmniej jedna osoba z zespołu ds. rewitalizacji, lokalny animator ds. rewitalizacji lub przedstawiciel instytucji zaangażowanej w proces. Do obowiązku moderatora należy podtrzymanie rozmowy i dbanie o dokumentację.

Młodzieżowi liderzy rewitalizacji

Rewitalizacja jako proces odnowy, zmiany, przemiany jest ze swej natury procesem zakorzenionym w przeszłości (nawet poprzez starą, zdegradowaną tkankę miejską), lecz równocześnie – zwróconym w przyszłość. Uruchamia to specyficzny sposób myślenia i działania, a mianowicie – podejście foresightowe. Przewidywanie różnych, możliwych, czasem nieco abstrakcyjnych, czasem zwyczajnych scenariuszy rozwoju danej społeczności lokalnej zawsze powinno mieć w perspektywie tych, którzy za 20 lub 40 lat będą użytkownikami tej przestrzeni. Włączenie młodych ludzi, którzy będą gospodarzami gminy po zakończeniu procesów rewitalizacji w proces jej projektowania, konsultowania i wdrażania jest niezwykle istotne. Pozwala to także na uniknięcie sytuacji, o jakiej mówi wielu sceptyków tych procesów: „i tak wam zniszczą!”. Może dać także nadzieję, że przełamana zostanie (ogólnopolska) tendencja emigracji młodych z wiosek i małych miast do metropolii i za granicę. Będzie to możliwe w sytuacji, gdy młodzi poczują, że uczestniczą w czymś ważnym, że mają prawo by współdecydować, programować to, jak zmienia

się ich otoczenie. Jeśli potem włączą się w odnawianie placu zabaw, malowanie garaży w podwórkach, czy wspólne sadzenie truskawek w ogródku sąsiedzkim, być może z dumą będą po nich oprowadzać znajomych i zadowoleni ze swojej małej ojczyzny.

Struktura

Przewiduje się kilkusobowe grupy w każdym sołectwie objętym obszarem rewitalizacji, współpracujące ze szkołą, parafią, organizacjami pozarządowymi (ZHP).

Metoda pracy

Zaplanowane zostały warsztaty, konwenty, grupy roboczo-doradcze, przedstawiciele w Otwartej Grupie Roboczej na Rzecz Rewitalizacji oraz uczestnictwo w Stoliku Rewitalizacyjnym, weekendowe zjazdy w świetlicach wiejskich.

Wzajemne korzyści:

1. Możliwość uczenia się,
2. Wpływ na kształt przestrzeni zamieszkania,
3. Zaświadczenia o wolontariacie,
4. Wsparcie projektów kluczowych,
5. Organizacja projektów animacyjnych.

Kluby Radykalnych Matek Wiejskich

Matki są naturalnymi sojuszniczkami procesów rewitalizacji, to przecież one pragną lepszego świata dla swoich dzieci. Na poziomie ideowym pięknie wyraziła to Swan (artystka sztuki ulicznej) mówiąc, że matki są tymi, które wprowadzają dzieci w świat, które im go pokazują, tłumaczą, oswajają. Dlatego od poziomu ich edukacji i świadomości zależy jakość zmian społecznych i szansa na odnowę. Na poziomie praktycznym (co wykazały badania nad rewitalizacją, np na terenie wrocławskiego Nadodrza) to one są tymi, które pilnują, by nowo odremontowany plac zabaw nie stał się miejscem picia piwa, by trawników nie rozjeżdżały parkujące samochody, zaś fasad budynków nie zdobiły wulgaryzmy. To one popierały remonty i zmiany, żadna z nich nie mówiła, że remont podwórka jest zbędny. Może wspominały o swoich obawach, ale gotowe były bronić tego nowego, czystego, kolorowego „kawałka świata” dla swoich dzieci.

Struktura

Otwarte, kilkunastoosobowe grupy w każdym sołectwie objętym obszarem rewitalizacji. Współpracujące ze szkołą, parafią, kołem gospodyń wiejskich (jeśli funkcjonuje), lokalnym zespołem folklorystycznym, sklepem, świetlicą szkolną, sprzedawcami usług itp.

Metody pracy

Cotygodniowe „poranki przy kawie”, w tygodniu, przed południem, w trakcie gdy ojcowie są w pracy, kobiety wraz z dziećmi mogą spotykać się w świetlicy lub parafii, dzieląc się swoimi kłopotami dnia codziennego (grupa wsparcia), pomysłami na rozwój społeczności lokalnej (Kobieca Grupa Robocza), edukując się (Akademia Mam). Dobrze, jeśli spotkania te moderowane są przez animatorkę: pedagoga lub psychologa. Nie chodzi o formalizowanie spotkań ani wniosków, ale o nadawanie rozmowom celu, struktury, profesjonalne wsparcie refleksji, dokumentację i tworzenie raportów do zastosowania w procesach rewitalizacji.

Wspólne wyprawy kulturalne:

- okolicznościowe spotkania o charakterze integracyjnym na terenie sołectwa,
- SWOPy ubranek, zabawek dziecięcych, pchle targi itp.,
- wspólne mini remonty, rękodzieło, szycie zasłon itp.

Wzajemne korzyści

1. Możliwość uczenia się,
2. Wpływ na kształt przestrzeni zamieszkania,
3. Sieć wsparcia,
4. Wsparcie projektów kluczowych,
5. Organizacja projektów animacyjnych,
6. Poszerzanie horyzontów poprzez wyprawy kulturalne.

9 ■ System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

9.1. Zespół ds. rewitalizacji

Zarządzającym programem w imieniu gminy będzie burmistrz przy pomocy Zespołu ds. rewitalizacji. Zespół zostanie powołany stosownym zarządzeniem burmistrza i w jego skład wejdzie:

- 2 przedstawicieli burmistrza – w tym pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji, który będzie przewodniczył pracom zespołu,
- 2 przedstawicieli rady miejskiej,
- 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie obszaru rewitalizowanego,
- 2 przedstawicieli przedsiębiorców,
- inne osoby wskazane przez burmistrza.

Zespół ds. rewitalizacji opracuje swój regulamin. Jego pracami będzie kierował pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zespół nadzoruje skuteczność i jakość realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Do zadań zespołu będzie należało w szczególności:

- przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji LPR,
- przedkładanie Radzie Miejskiej propozycji zmian w treści Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- zapoznanie się z uwagami rady miejskiej dotyczącymi rocznego sprawozdania z realizacji LPR,
- opiniowanie wniosków przedkładanych przez partnerów projektów dotyczących zadań realizowanych w ramach obszaru rewitalizowanego,
- przygotowanie i zatwierdzenie Planu Komunikacji LPR,
- monitoring i ewaluacja LPR,
- podejmowanie decyzji odnośnie regulaminu prac zespołu, wyboru sekretarza itp.,
- inne zadania określone w Regulaminie i mające znaczenie dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Uczestnictwo w pracach Zespołu ma charakter społeczny i za udział w nich nie przysługuje wynagrodzenie. Zespół spotyka się przynajmniej raz w roku. O ile to możliwe, decyzje podejmowane są w ramach zespołu w ramach konsensu, szczegółowy tryb podejmowania decyzji zostanie zaproponowany w regulaminie zespołu. Zespół ds. rewitalizacji będzie stanowił forum

współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy w zakresie prowadzenia i oceny rewitalizacji. Jednocześnie będzie on pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą dla burmistrza.

9.2. Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Podmiotem, którego zadaniem jest prowadzenie i nadzorowanie promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji, a w jej ramach również promocji poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych, będzie Zespół ds. rewitalizacji. W celu skuteczniejszej komunikacji pomiędzy uczestnikami procesu wdrażania programu, a społeczeństwem zostanie opracowany „Plan komunikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji”. Opracowanie to będzie podstawą działań informacyjnych i promocyjnych dla podmiotów uczestniczących we wdrażaniu LPR. Dokument ten będzie zawierał opis celów działań promocyjnych i informacyjnych, potencjalne grupy docelowe oraz działania zmierzające do zapewnienia sprawnego systemu wymiany informacji pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu wdrażania LPR.

Najważniejszym celem działań związanych z promocją Lokalnego Programu Rewitalizacji jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów pośrednich (mieszkańców, turystów) z informacją o projektach podejmowanych w jego ramach. Celem pośrednim może stać się np. pozyskanie instytucji, które ewentualnie mogą później występować w charakterze partnera poszczególnych zadań realizowanych w ramach LPR.

Grupami docelowymi, do których kierowana jest promocja LPR będą:

- beneficjenci pośredni większości projektów – mieszkańcy miejscowości i gminy,
- środowisko przedsiębiorców lokalnych i ponadlokalnych,
- organizacje pozarządowe.

W ramach promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji podejmowane będą następujące działania:

- utworzenie i aktualizowanie zakładki LPR na stronie internetowej gminy,
- publikacje o realizacji projektów w ramach LPR w prasie samorządowej, lokalnej i regionalnej oraz w Internecie,
- tablice informacyjne i pamiątkowe anonsujące realizowane bądź zrealizowane projekty,
- spotkania, zebrania wiejskie, warsztaty, konsultacje projektów z potencjalnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi, jak i z mieszkańcami obszaru rewitalizowanego

10 ■ System monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Monitoring Lokalnego Programu rewitalizacji pozwala pozyskać informacje, na podstawie których będzie można dokonać zarówno oceny stopnia realizacji celów i projektów rewitalizacyjnych (monitoring postępu realizacji programu), jak również oceny i identyfikacji trudności, przeszkód lub nieprawidłowości występujących podczas realizacji programu i projektów rewitalizacyjnych (monitoring barier i trudności).

Funkcję instytucji monitorującej wdrażanie LPR będzie pełnił wójt/burmistrz oraz rada gminy. Co najmniej raz w roku analizowane będą postępy w realizacji programu rewitalizacji. Rada gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie powiadać następujące zadania:

- akceptacja rocznych sprawozdań z realizacji LPR przygotowanych przez Zespół ds. rewitalizacji, w szczególności osiągnięcia celów, rezultatów;
- analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.

Monitoring w programie rewitalizacji odbywać się będzie w oparciu o dwa systemy:

- system monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych w tym:
 - monitoring projektów,
 - monitoring realizacji celów programu rewitalizacji;
- system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w obszarze rewitalizacji w gminie lub uwarunkowania zewnętrzne.

Do oceny realizacji celów programu rewitalizacji zaprojektowano system wskaźników produktu, rezultatu bezpośredniego oraz oddziaływania wraz z oczekiwanymi wartościami. Punktem wyjścia były cele programu rewitalizacji i wnioski z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Określono, jakie zmiany na obszarze rewitalizacji są istotne z punktu widzenia poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej i zaproponowano trzy typy wskaźników, których celem jest ocena tych zmian:

- wskaźniki produktu (WP) – wskaźniki zagregowane, przedstawiające materialne zmiany w obszarze rewitalizowanym powstałe w wyniku realizacji projektów;
- wskaźniki rezultatu bezpośredniego (WRB) – wskaźniki agregowane, odnoszące się do bezpośrednich, sumarycznych efektów realizowanych projektów;
- wskaźniki oddziaływania (WO) – wskaźniki przedstawiające efekty w dłuższej perspektywie, mierzące realizację celów głównych programu rewitalizacji, na które składa się wiele działań, także tych, gdzie efekty są odroczone w czasie. W tym zakresie przeprowadzona zostanie sumaryczna ocena wskaźników wykorzystanych

w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych. Jednoczesna obserwacja wszystkich sfer procesu rewitalizacji, tj., społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej, co pozwoli na ocenę skuteczności i komplementarności prowadzonych działań.

Monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Moryń w perspektywie 2023 roku będzie odbywać się w czterech etapach:

- monitoring i analiza realizacji celów programu – monitoring przeprowadzony
- w całym okresie realizacji programu rewitalizacji;
- monitoring i analiza procedur wdrażania projektów– analiza sposobu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- weryfikacja wskaźników:
 - monitoring właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla każdego przedsięwzięcia. Dobór wskaźników musi być zgodny z instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020, wydanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie w 2016 roku¹⁰;
 - monitoring wskaźników realizacji lokalnego programu rewitalizacji gminy w perspektywie 2025 roku;
- raportowanie wyników.

Monitoring realizacji celów programu rewitalizacji będzie prowadzony w sposób ciągły w całym okresie objętym programem przy pomocy wskaźników oddziaływania. Obserwacje i analizy wskaźników będą wykonywane cyklicznie zgodnie z ustaloną częstotliwością. **Ustalenie wartości bazowej wskaźników nastąpi w pierwszym roku realizacji programu.** Mając na uwadze, że zmiany w obszarze rewitalizacji wymagają czasu, monitoring odbywać się będzie w odstępach rocznych. Pozwoli to na zebranie niezbędnych danych i analizę zaobserwowanych zmian. Ważnym elementem monitoringu będzie analiza efektu synergii i komplementarności między działaniami oraz diagnoza przyczyn problemów w uzyskaniu zakładanych efektów programu.

Monitoring projektów będzie prowadzony na bieżąco, a jego realizacja odbywać się będzie poprzez analizę zgodność jego przebiegu z założonym harmonogramem, budżetem i zakładanymi efektami. Obserwacji podlegać będą zarówno efekty w postaci produktów, zwłaszcza w projektach,

¹⁰ Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie 27 września 2016, www.rpo.wzp.pl.

gdzie istotnym komponentem jest infrastruktura, jak również rezultaty bezpośrednie projektów, a więc skutki dla mieszkańców obszarów rewitalizacji.

System monitorowania opierać się będzie na wskaźnikach przypisanych zgodnie z ich znaczeniem do celów wyznaczonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Wskaźniki zaprojektowano z myślą, aby jednocześnie oceniały realizację projektów jak również realizację przyjętych celów programu. Do każdego celu przypisano maksymalną liczbę punktów jaką można w wyniku ocen poszczególnych wskaźników:

- dla celu pierwszego – 40 punktów,
- dla celu drugiego – 30 punktów,
- dla celu trzeciego – 20 punktów,
- dla celu czwartego – 20 punktów.

Osiągnięcie zakładanego celu punktowego jest możliwe na dwa sposoby:

- poprzez osiągnięcie oczekiwanej wartości wskaźnika podstawowego o najwyższej wadze oraz kilku wskaźników o niższej wadze,
- poprzez osiągnięcie oczekiwanych wartości dla wszystkich wskaźników o niższej wadze.

Najwyższą wagę przypisano wskaźnikom, których wybór wynika bezpośrednio z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz oceny wskaźników delimitacji ze względu na wewnętrzne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Pozostałe wskaźniki mają przypisane wagi 2 lub 5 w zależności od znaczenia dla realizacji celu. Przypisanie punktów do poszczególnych wskaźników odbywać się będzie na zasadzie obserwacji zmian i przez porównanie z przyjętymi wcześniej kryteriami oceny. W przypadku braku pozytywnych zmian dla danego wskaźnika zostanie przyznane 0 punktów.

Punkty wynikające z wag będą przyznawane w ocenie, jeśli założona dla danego wskaźnika tendencja będzie występować. Uzyskanie 100 punktów na koniec realizacji programu byłoby idealnym rozwiązaniem, lecz także niższe wyniki będą świadczyły o sukcesie. W procesie monitoringu i oceny programu ważna jest komplementarność przestrzenna w realizacji poszczególnych celów. Wiąże się to z koniecznością jednoczesnej oceny wszystkich przyjętych celów w programie. Podstawą oceny kompleksowości przeprowadzonej interwencji będzie osiągnięcie przynajmniej 60% punktów w każdym celu.

Tabela 9. Wskaźniki realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Cel	Wskaźniki	Tendencja (zmiana)	Waga
Cel 1 Sfera społeczna Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego oraz jakości życia na obszarze rewitalizacji	Cel 1		40
	Wskaźniki produktu		
	Liczba imprez organizowanych na terenie rewitalizowanym	Rosnąca, nie mniej niż 2 roczne	5
	Liczba szkoleń z zakresu przygotowania projektów lokalnych	Rosnąca, nie mniej niż 1 roczne	5
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego		
	Liczba projektów zgłoszonych przez mieszkańców sołectwa	Nie mniej niż 1 rocznie	5
	Liczba prac społecznych wykonanych przez mieszkańców sołectwa	Nie mniej niż 2 rocznie	5
	Liczba osób uczestniczących w imprezach lokalnych	Rosnąca, nie mniej niż 20% rocznie	5
	Wskaźniki oddziaływania		
	Odsetek bezrobotnych [%]	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	20
	Korzystający z pomocy społecznej na 100 mieszkańców.	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5
	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5
Cel 2 Sfera gospodarcza Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój przedsiębiorczości lokalnej	Cel 2		30
	Wskaźniki produktu		
	Liczba projektów w których uczestniczyli przedsiębiorcy	Nie mniej niż 2 rocznie	10
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego		
	Liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach w wyniku realizacji projektów	Rosnąca, nie mniej niż 2 na projekt	5
Wskaźniki oddziaływania			

	Odsetek mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą	Rosnąca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	15
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym [%]	Stoła	5
Cel 3 Sfera techniczna Poprawa stanu technicznego infrastruktury	Cel 3	20	
	Wskaźniki produktu		
	Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych remontowi/modernizacji	Minimum 2 rocznie	5
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego		
	Powierzchnia obiektów poddanych remontowi/modernizacji	25 ha	10
	Wskaźniki oddziaływania		
	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów (rocznie)	400	5
	Liczba nowych usług o charakterze publicznym powstałych w wyniku modernizacji obiektów	5	5
Cel 4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna Poprawa dostępności do usług i rozwój form spędzania wolnego czasu	Cel 4	20	
	Wskaźniki produktu		
	Liczba projektów zwiększających dostępność obszarów rewitalizowanych do podstawowych usług	1 rocznie	5
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego		
	Liczba nowych usług i form spędzania czasu wolnego	2 rocznie	5
			5
	Wskaźniki oddziaływania		
	Liczba osób biorących udział w nowych formach spędzania czasu wolnego	Rosnąca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5
	Poprawa dostępu do usług publicznych dla osób z obszaru rewitalizowanego	Rosnąca, nie mniej niż o 5% (do 2023)	5

Spis map

Mapa 1. Podział gminy Moryń na jednostki analityczne – sołectwa.....	27
Mapa 5. Podobszar rewitalizacji Bielin.....	44
Mapa 6. Podobszar rewitalizacji Klęcicz.....	45
Mapa 7. Podobszar rewitalizacji Mirowo.....	46
Mapa 8. Podobszar rewitalizacji Witnica.....	47

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane wskaźniki społeczno-gospodarcze dla gminy Moryń na tle powiatu gryfińskiego	7
Tabela 2. Przykładowe wskaźniki diagnozy zjawisk kryzysowych.....	19
Tabela 3. Wskaźniki sfery społecznej w sołectwach gminy Moryń	32
Tabela 4. Wskaźniki sfery gospodarczej w sołectwach gminy Moryń	35
Tabela 5. Zestawienie wskaźników sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwach gminy Moryń.....	37
Tabela 6. Charakterystyka obszaru zdegradowanego w gminie Moryń.....	39
Tabela 7. Obszar rewitalizacji w gminie Moryń – ocena pogłębiona.....	42
Tabela 8. Natężenie zjawisk negatywnych.....	43
Tabela 9. Wskaźniki realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	132

Spis rysunków

Rysunek 1. Schemat diagnozy sytuacji wewnętrznej w gminie na potrzeby rewitalizacji.....	17
Rysunek 2. Schemat wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	19
Rysunek 3. Schemat wyznaczania obszaru rewitalizacji.....	24

- *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2017.
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015, poz. 1777.
- Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020 opracowane przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020.

Aneks nr 1 – Wartości bazowe wskaźników

	Moryń	Bielin	Dolsko	Gądko	Klepcz	Mirowo	Nowe Objezierze	Przyjezierze	Stare Objezierze	Witnica
Liczba ludności	1606	492	71	105	286	171	216	258	253	856
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	66,0	37,0	2,0	8,0	21,0	15,0	10,0	16,0	28,0	66,0
Liczba długotrwale bezrobotnych	41,0	24,0	3,0	5,0	9,0	10,0	7,0	7,0	8,0	47,0
Liczba osób w wieku produkcyjnym	1159,0	352,0	50,0	68,0	198,0	107,0	143,0	199,0	172,0	579,0
Liczba przestępstw	50,0	5,0	6,0	5,0	6,0	0,0	2,0	4,0	3,0	9,0
Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych aktywnych na analizowanym obszarze	8,0	2,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	3,0	3,0	3,0
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	106	14	5	6	9	5	7	4	10	30
Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą	101	11	4	5	9	4	7	4	10	30
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	331,0	77,0	12,0	19,0	37,0	17,0	39,0	53,0	35,0	142,0

Liczba bezrobotnych	67,0	42,0	4,0	8,0	14,0	16,0	12,0	12,0	13,0	80,0
Dostępność do podstawowych usług (przedszkole)	1,5	5,8	5,5	3,0	7,0	7,0	5,0	3,0	3,8	2,4
Dostępność do podstawowych usług (ośrodek zdrowia)	1,5	5,8	5,5	3,0	7,0	7,0	5,0	3,0	3,8	9,3
Liczba obiektów użyteczności publicznej	11	1	1	1	1	1	1	1	2	3
Liczba obiektów użyteczności publicznej ogrzewanych węglem kamiennym	5	1	0	1	1	0	0	0	1	1

Aneks 2 – Mapa obszaru gminy z naniesionym obszarem zdegradowanym i obszarami rewitalizacji

Z uwagi na rozmiar mapa znajduje się w osobnym pliku i wersji wydrukowanej LPR